CIJENA 3 DIN

POŠTARINA U GOTOVU

OBITELJ

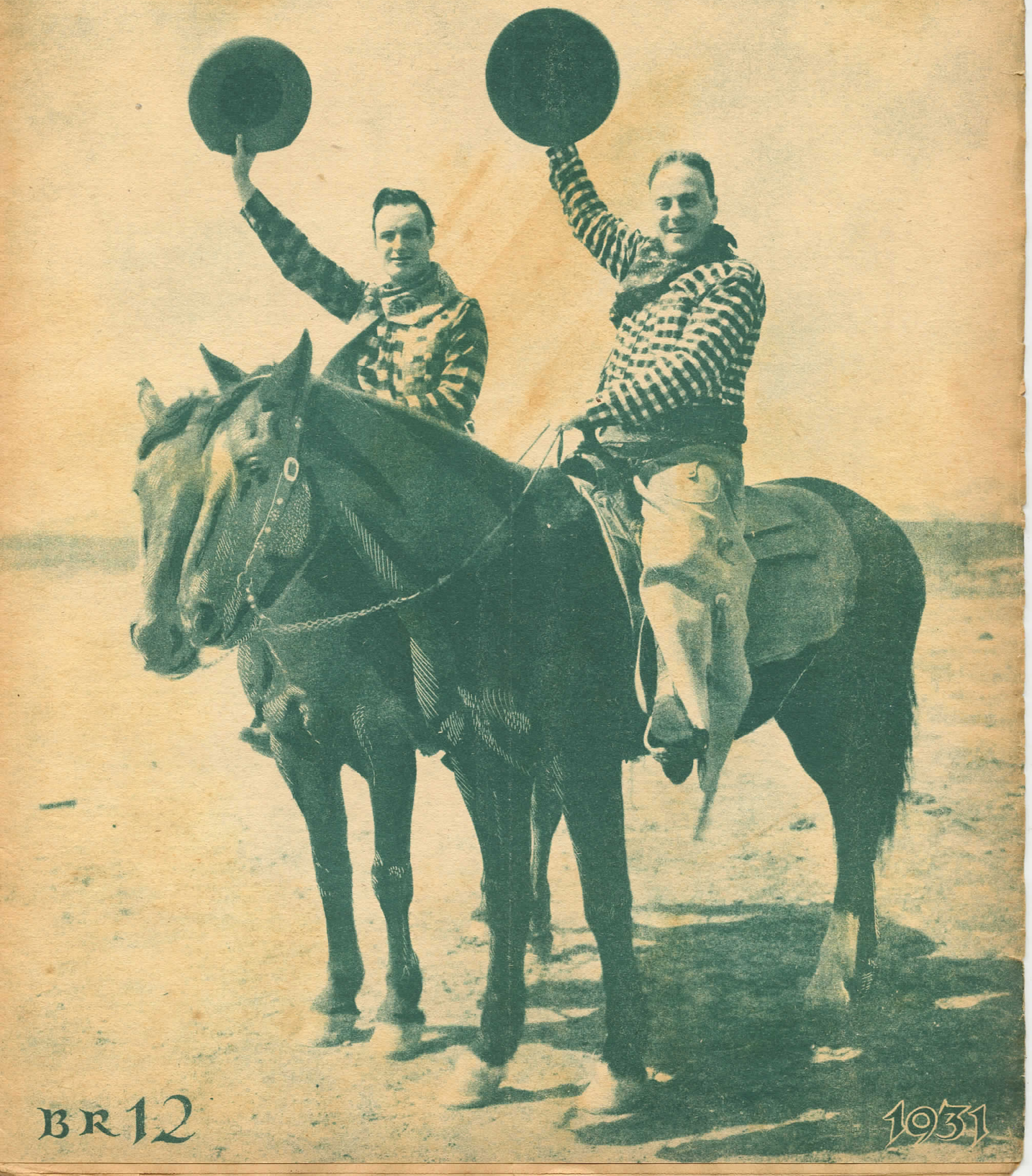

BR 12

1931

27554

ILUSTROVANI TJEDNIK **OBITELJ** IZLAZI SVAKE NEDJELJE

PRETPLATA NA 3 MJESECA DIN 30·—. ZA INOZEMSTVO 3 DOLARA GODIŠNJE. — PRETPLATA SE PLAĆA UNAPRIJED.

POJEDINI BROJ STOJI DIN 3·—

UREDNIŠTVO I UPRAVA, ZAGREB, TRG KRALJA TOMISLAVA 21. — TEL. 54-17. — ČEKOVNI RAČUN POŠT. ŠTED. BR. 33.536

Slika na omotu ovoga broja: FILMSKI GLUMCI PAUL MORGAN I EGON VON JORDAN IDU NA PRVU PROLJETNU ŠETNJU IZVAN HOLLYWOODA. *Foto Metro-Goldwyn-Mayer.*

JEDNA NOVOST

koju počinjemo donositi u drugom četvrtgodištu „Obitelji", jesu DJEČJE PJESME, koje je uglazbio Dr Božidar Širola najbolji hrvatski komponista, a riječi je priredio Dr Velimir Deželić sin. Te pjesme donosimo u notama, pa iako je „Obitelj" već i dosada prošle godine u dva maha donijela i glazbeni prilog, od sada će glazbena suradnja postati redovitija, kao što je to i kod drugih ilustrovanih časopisa. Širolinih Dječjih pjesama ima trideset te sve zajedno čine neke vrste dječju glazbenu abecedu. Uvjereni smo, da će te pjesme obradovati sve prijatelje glazbe i djece. Donoseći ih izvršujemo i znatno kulturno djelo. Već u ovom broju donosimo prvu od tih dječjih pjesama, bez kojih ne bi smjela ostati nijedna obitelj i nijedna škola.

SAMO DO 1. TRAVNJA

primaju se prijave onih koji hoće da pođu na

HODOČAŠĆE U SVETU ZEMLJU

To hodočašće polazi iz Zagreba 26. svibnja, a vraća se 15. lipnja. Traje dakle 21. dan te će u Palestini pohoditi Jerusalem 5 dana), Emaus, Betlehem (1 dan), grob sv. Jeronima, Mrtvo more, Jordan, Jerihon, Betaniju, Jakobov zdenac, Naplusi, Nazaret (4 dana), brdo Tabor, Kanu Galilejsku, Kafarnaum, Magdalu (rodno mjesto sv. Marije Magdalene, Genezaretsko jezero, Tiberijadu, Betsaidu, brdo Karmel, uopće sve, što je u Palestini najznamenitije. Vožnja je parobrodom „Adrija", kojega smo sliku donijeli u prošlom broju, iskrcavanje u palestinskoj luci Jafi, a ukrcavanje za povratak u luci Haifi. Usput se parobrod zaustavlja u Brindisiju u Italiji i u Larnaki na otoku Cipru. Cijelo putovanje, računajući od Zagreba i natrag do Zagreba, stoji za treći razred 7.900 Din, za drugi razred 12.500 Din, a za prvi razred 17.500 Din, te je u tom uračunana vožnja, cijela opskrba, stanovanje i sve, što treba. Prijave se primaju samo još do 1. travnja te s prijavom treba uplatiti i cijelu svotu Odboru za hodočašće u Svetu Zemlju (Društvo sv. Jeronima), Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21., gdje se mogu dobiti i sve informacije o tom nada sve zanimivom putovanju. Tko bude htio, moći će načiniti i izlet u Egipat, a to bi stajalo posebno 5.000 Din za drugi razred, a ti bi se onda posebno nekoliko dana kasnije vratili kući nego li ostali hodočasnici. Putnicu mora sebi svaki hodočasnik sam na vrijeme pribaviti, a mora glasiti za Italiju i Palestinu (za Egipat samo kod onih, koji bi htjeli i u Egipat), pa putnicu najkasnije do 1. svibnja treba poslati odboru, da se pobrine za potrebne vizume. Budući da je ovo prvo hodočašće ove vrste iz naših krajeva, poželjno je, da bude što veći odziv.

MEĐU ČITATELJIMA I ČITATELJICAMA

PITANJA:

151. »Hrvati u Rimu«. Kupio bih knjigu Jemeršić: »Hrvati u Rimu«, g. 1913. Tko je želi prodati ili znade, gdje se može dobiti, neka javi

Mati Bošnjaku, Šumarina.

152. Logogrif. Molim, da mi se objasni, kako se odgonetavaju logogrifi. K. Frković.

153. Orgulje. Imam volju da naučim svirati uz orgulje pa molim cij. čitatelje »Obitelji«, da mi savjetuju, gdje bih to mogao naučiti. F. M.

ODGOVORI:

136. Knjiga o šahu. Kao priručnik za učenje šaha mogu vam preporučiti knjigu: »Šahovska abeceda«, od Izidora Grossa. Izdana je u nakladi knjižare St. Kugli, Zagreb, gdje je možete naručiti. Kada se uputite u igru, bilo bi dobro, da pratite šahovsku rubriku u »Obitelji«, jer ćete tako svoje znanje znatno usavršiti. Boris Vrtar.

138. Zarada. Pri sabiranju lista kužnjaka i bunike ovisi zarada o količini, jer je zarada malena, pa ako se malo radi, onda se ne isplati, ali kod današnje besposlice vrijedno je raditi i s malom zaradom. Kužnjak se vrlo teško suši, a treba više od 7 kg sirova lista za 1 kg suhoga, a kod bunike 5—6 kg. Sjeme mrazovca isplati se skupljati samo onda, ako ga ima mnogo, a za sve treba dobru volju i stručno znanje, a pogotovu prostorije za sušenje.

I. Novak, Vočin.

143. Mladi filatelist. Ja mogu prodati vaše marke komisionalno kod jednog poduzeća u Leipzigu, samo javite broj i izdanja vaših maraka.

Vinko Bačić, Županja 601, Slavonija.

Približava se konac prvoga četvrtgodišta. Molimo, da pošaljete pretplatu za drugo četvrtgodište, ako to još niste učinili. Komu je „OBITELJ" draga, pokazat će to najbolje tako, ako plaća pretplatu redovito unaprijed.

*Izdaje Konzorcij jeronimskih časopisa (predstavnik dr Josip Andrić). * Odgovorni urednik dr Josip Andrić, Zagreb, Trenkova 1.*
Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ulica 2.
Zaklada Tiskare Narodnih Novina u Zagrebu.

BROJ 12 OBITELJ GOD III

U ZAGREBU 22 OŽUJKA 1931

NEPLAĆENI RAČUN

NAPISAO M. PRAX — PREVEO PAVAO TIJAN

Gospođa i gospodin Parlavin putovali su po Francuskoj na biciklima. Nijesu se žurili. Oboje je već navršilo četrdesetu i bilo prilično pretilo, prilično zadušljivo i prilično tromo. Bili su već zadovoljni, kad bi na dan prevalili nepunih trideset kilometara. Vozili su oprezno i ozbiljno, a da se nijesu mnogo ogledavali. Kad su se našli na jednom lijepom mjestu, reče gospođa Parlavin lakonski:

»Ovdje baš nije neprijatno . . .«

»Hm . . . ne, nije, baš nije . . .«, odvrati gospodin Parlavin i pogleda na upravljač svoga bicikla. »Morat ćemo potražiti razglednicu s ovim pogledom«.

U svakom gradiću kupovahu razglednice. To im je prištedjelo razgledavanje za vrijeme vožnje. Oboje je mnogo mislilo na dobru kuhinju. Radi toga im je bila najvažnija dnevna briga, da nađu udobno prenoćište i dobar i jeftin objed.

„RAČUN . . .?" UPITAJU UZNEMIRENO

Kad bi ulazili u koji grad, promatrao bi gospodin Parlavin sva svratišta, mimo kojih bi prolazili. Od vremena do vremena rekao bi svojoj ženi:

»Ovdje izgleda sve, kao da je novo; izvana je pristalo, a unutra sigurno truju svoje goste . . .« Ili:

»Ovdje je prljavo. Pogledaj, kako su zavjese nečiste. Predstavljam si, kako mora biti u kuhinji.«

Ali kad bi kakav mali provincijski hotel imao čedan i solidan izgled svratišta iz »dobrih starih vremena«, kad bi stajala kakva »zlatna guska« ili kakav »crni labud« sa svojim krilima na zidu, pocrnjelom od starine, upao bi gospodin Parlavin upravo u ekstazu:

»Ovdje će nam biti dobro! Ovdje nailazimo na uredan lokal bez novotarija. Vidjet ćeš, kako će nas ovdje pogostiti. Meni već sad dolazi slina u usta!«

Gospođa Parlavin je sa svoje strane izmislila jednu duhovitu metodu prema vlasnicima svratišta. Kad bi se oni bilo gdje zadržavali, pozvala bi odmah gostioničara i rekla mu s neobično prijateljskim podsmijehom:

»Vaš hotel preporučio nam je vaš dobar, stari, stalni gost, gospodin Clochinet. Nadamo se, da mu ne ćete napraviti sramotu i da ćete nas primiti kao i njega lično.«

Gostioničar bi povukao ruku preko čela i uzalud se mučio, da se sjeti gospodina Clochineta. I jer ne bi htio ni jedan priznati, da gospodina Clochineta ne pozna, rekao bi često ovaj ili onaj:

»Ah, gospodin Clochinet . . . Onaj veliki, jaki, zagasiti gospodin s bradom . . .?!«

Ili:

»Onaj mršavi, plavi gospodin s brčićima i naočarima . . .?«

Gospođa Parlavin bi ga odmah prekinula:

»Posve pravo, da, da! On glavom . . . Naš stari prijatelj . . . On nam je vašu kuhinju i podrum neobično hvalio . . . Jeftino i dobro, izvrsno . . .« — Gostioničaru je moglo naravno biti samo osobito ugodno, da njegov glas tako daleko siže. Radi toga se mučio svaki, da prijatelji njegova »starog stalnog gosta Clochineta« budu zadovoljni s obzirom na kakvoću jela i da cijene ne budu neumjerene.

Ova metoda nije nikada zatajila. Gospodin i gospođa Parlavin jeli su na ovaj način ponajviše posve izvrsna jela zahvaljujući preporuci dobroga Clochineta, koji je postojao samo u mašti gospođe Parlavin.

*

Gospodin i gospođa Parlavin boravili su jednoga dana u »Zlatnom lavu« u Svetom Martinu, nekom malom gradiću. Hotel je bio malen, ali lijep i dražesno položen uz rijeku.

Gospođa Parlavin počne kao obično gostioničarki pripovijedati:

»Naš stari prijatelj Clochinet nam je preporučio vaš hotel. Nadam se, da mu ne ćete napraviti sramotu...«

No gostioničarka je prekine i poviče veselo:

»Filipe, dođi ovamo! Gospoda Clochinetovi prijatelji su došli!«

Gostioničar žurno dođe, nekoliko puta se pokloni i lice mu se zasja:

»Mi smo neobično sretni, što su nam gospodstva iskazala čast! Pa kako je gospodinu Clochinetu?

»Posve dobro!« odvrati gospođa Parlavin sa nešto nesigurnim glasom.

»A što radi njegova gospođa? Već su tobože nadu izgubili...!«

»Ah, naprotiv!« upadne s manje plahosti od svoje žene gospodin Parlavin. »Njoj je već znatno bolje...«

»Hvala Bogu!« umiješa se gostioničarka. Mi smo bili u takvoj brizi i tako smo sažaljevali gospodina Clochineta...«

Gospodin i gospođa Parlavin posve se prenerazište. Dakle je uistinu postojao gospodin Clochinet? I njega poznaju u »Zlatnom lavu«. U stvari je samo rijetka igra slučaja.

No oni su posve izgubili glavu, kad im je gostioničar rekao:

»Mi smo ga već više dana očekivali! Gospodin Clochinet nam je javio, da vi dolazite ovih dana. Imamo li čast s gospodinom i gospodom Plantechaise?«

Gospođa Parlavin se zabezekne, ali ipak odvrati nakon nekog razmišljanja:

»Da... to smo mi...!« Nije htjela prilike nepotrebno komplicirati. I onako će za par sati dalje otići. Što bi moglo dakle škoditi, da kaže krivo ime... A radi toga mogu biti dobro podvoreni.

Napokon dobiju doručak. Bio je tako dobar, kako ga već dugo nijesu imali... Donesoše im i vino na stol... Sve su mljaskali jezikom.

»Božanski napitak«, javi se gospodin Parlavin.

»Živjeti, živjeti, nikada ne umrijeti!« reče gospođa Parlavin.

»Ovdje nam je dobro, zar ne, gospođo Plantechaise?« upita gospodin Parlavin, i oboje se počne srdačno smijati. Tako dobro nijesu se već dugo zabavljali.

Gostioničar donese bocu šampanjca.

»U zdravlje našega dobroga gospodina Clochineta!«

Prijateljski se kucnu čašama s gostioničarom.

Poslije kave dođoše likeri. I kad je gospodin zapalio dobru cigaru, zamoli račun.

»Odmah«, reče gostioničarka. »Da li je slobodno, da Vam donesem i mali račun gospodina Clochineta?«

»Račun gospodina Clochineta?« upita oboje uznemireno.

»Pa da, račun gospodina Clochineta. Ne pričinjajte se tako, kao da ništa ne znate, o čem se radi,« reče veselo gostioničar i kucne povjerljivo gospodina Parlavina po ramenu.

»Ne, uistinu ne razumijem...«

»Ali nemojte se šaliti, gospodine Plantechaise! Ta znate, da je bijedni gospodin Clochinet onomadne morao naglo otputovati, kad su ga pozvali k njegovoj teško bolesnoj ženi. Jučer nam je pisao, da više ne će doći ovamo, jer da mora ostati kod nje. Ali da će za par dana doći gospoda Plantechaise i da će platiti račun. Kod nas je bio nepun mjesec dana... Moja žena će vam odmah donesti račun. Što se pak tiče donašnjega doručka, dopustite mi, da vam ga ne računam... To je prema računu gospodina Clochineta takva malenkost, jer sam uistinu već sumnjao, to moram napomenuti, da li ću uopće kada doći do svog novca...«

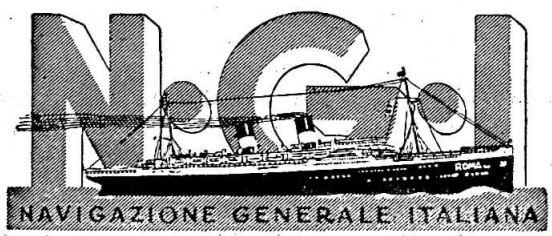

Jugoslavenski putnici za daleke prekomorske krajeve putuju

NAJUDOBNIJE, NAJJEFTINIJE I NAJBRŽE

sa parobrodima

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA

GLAVNO ZASTUPSTVO

ZAGREB, ZRINJEVAC 16. — UREDI U SVIM GLAVNIM MJESTIMA JUGOSLAVIJE

KAKO NASTAJE ROMAN

NAPISAO PAVAO MATIJEVIĆ

U »Obitelji« je kroz ove dvije godine štampano nekoliko dobrih romana, a Knjižnica Dobrih Romana izdaje gotovo svaki mjesec po koji dobar roman. Sigurno svi čitatelji rado čitaju te romane, pa su mnogi već pomislili: Kako li nastaje takav roman? Doista, kad čovjek pročita lijep roman, ostaje pod njegovim dojmom duže vremena, te bi rado htio znati, da li se događaj, opisan u romanu, doista dogodio ili je to sve romanopisac izmislio.

Sadržaj većine romana je izmišljen po samome piscu. Pisac naime zaželi opisati jednu stvar, pa sebi zamisli neka lica, koja nijesu morala nikada postojati, ali ona na papiru čine sve ono, što je pisac zamislio, da njegova pripovijest bude što ljepša i zanimljivija. Eto na pr. roman: »Kako sam ubila svoje dijete?«, koji smo pretprošle godine s velikom napetošću čitali u »Obitelji«. Pisac toga romana Pierre l' Érmite želio je opisati, kako je zlo, što neki roditelji ne dadu djetetu, da bude svećenik. Da svoju namisao izvede, on je opisao jednu milijunarku, koja nije dala, da njen jedinac bude svećenik, nego mu je našla djevojku i oženila ga njom. Mladić međutim nije našao sreću u ženidbi ni u milijunima, jer mu je duša čeznula za Bogom i za Njegovom službom. Tako ga je majka »ubila«. Pisac je u tom romanu opisao stotine sitnica, koje su nas silno zanimale, jer su nas one upoznale sa životom bogataša u Parizu, opisale su nam ljetovanje na moru, putovanje po nepoznatim zemljama, život pariških katolika i t. d. Tim opisima predobio je on našu pažnju, ali njegova svrha je uvijek samo jedna: pokazati, kako nije dobro odbijati dijete svoje od svećeničkog staleža, ako ono ima volje za to sveto zvanje. Radnja se toga romana nije dogodila, ali se mogla dogoditi. No ima tako zvanih »detektivskih« romana, u kojima se opisuju stanovite krađe, provale i zločini. Takvi romani nemaju tu svrhu, da nam prikažu život, kakav bi mogao ili trebao biti, nego pišu samo zato, ili da se prodadu ili da koga pokvare.

Imade i takvih romana, koje bismo mogli nazvati »fantastičnima«. Ti nam opisuju nikada neizvedena putovanja do mjeseca, u dubinu zemlje, na dno mora i za današnje doba druge nemogućnosti. Njih je vješt pisac stvorio svojom maštom i znanjem.

Napokon imade i povijesnih romana. Nazivljemo ih povijesnima zato, jer nam opisuju događaje iz povijesti. Takvi su na pr. Deželićevi romani »U pandžama lava« i »Majka velikoga kralja«. Pisci takovih romana nađu u starim spisima opisane povijesne događaje, pa njih na široko ispripovijedaju. Dakako da se ti događaji ne bi ugodno čitali, kad pisci i opet ne bi u sadržaj svojih romana stavili pojedina izmišljena lica i događaje, koji suhoparno povijesno pripovijedanje ožive i učine zanimljivim. Dakle i u tim romanima ima mnogo izmišljenoga, no glavni sadržaj je istinit.

Na slici, koju ovdje donosimo, vidimo velikog ruskog spisatelja Lava Tolstoja, kako piše svoje romane. U svojoj mašti stvorio je on mnogo lica, pa ih prenio u romane, a glavna od tih njegovih lica vidimo ovdje kao živa bića, koja svoga stvaraoca okružuju: on s njima živi i u mašti se svojoj razgovara i ispituje njihovu bijedu, želje i naklonosti, da ih prenese na papir.

Neki pisci, koji pišu dugačke romane od nekoliko stotina stranica, dadu načiniti malene drvene patuljke, te na njih napišu imena svojih lica. Kad koje lice umre ili nestane, tada romanopisac njegov kipić ukloni, da ga ne bi

LAV TOLSTOJ PIŠE I U VIZIJI VIDI GLAVNA LICA IZ SVOJIH ROMANA

zabunom uveo ponovno u radnju, premda mu je već dao mjesto među mrtvima. Dok se naime napiše dugačak roman, prođe katkada i više godina, pa nije čudo, ako i pisac zaboravi imena ili sudbinu pojedinih lica. Naš najveći hrvatski pisac romanâ August Šenoa sam je sebi nacrtao likove iz svojih romana, da ih tako što življe ima pred sobom pišući roman.

Mnogi će sada reći: Ima li smisla čitati romane, kad su oni izmišljeni? U svakoj stvari moramo imati određenu mjeru, pa tako i u čitanju romana. Od premnogoga čitanja loših romana, oslabi nam lako volja, uzrujaju se živci, te se čovjek lako pokvari. Ali ako u vrijeme odmora i dokolice pročitamo koji dobri roman, taj će naše znanje proširiti i potaknut će nas na dobro. Jer u svakom dobrom romanu imade lijepih opisa nepoznatih krajeva, pametnih razgovora, korisne pouke itd. Zato dobar roman, pa ako ga je pisac i cijeli izmislio, može na svakoga, a osobito na mladež odgojno djelovati. Treba dakle tražiti i dati mladima u ruke samo dobre romane, izabrana dobra djela iz naše i svjetske književnosti, kao što nam ih daje Knjižnica Dobrih Romana. Dobar roman je najbolji prijatelj mladih čitatelja i ljubitelja lijepe knjige uopće.

PRVI I JEDINI

(NASTAVAK.)

ROMAN JEDNE ŽENE — NAPISAO MARKO SOLJAČIĆ — ILUSTRIRA ANKA KRIZMANIĆ

Moment je za osjećajno čeljade bio težak. Najmučnije je bilo iznova početi. To je s uspjehom mogla učiniti samo majka, pa je i opet gospođa Vida majčinskim srcem nastupila:

— O... svemu se dade pomoći, draga gospođice. Vi ste još mladi, pa ne znate, što čovjek u životu sve ne mora podnijeti. I da znate, kako on to lijepo snosi! Najprije misli, da će klonuti pod teretom, a kad tamo on ga ponese gotovo s lakoćom. I tek što je jedan ponio, navali drugi pa treći i tako dalje: sve breme za bremenom, muka za mukom i križ za križem. I što ih čovjek više ponese, to je žilaviji, otporniji, veći i — ljepši, gospođice.

Gospođa Jolanka bila je jedna od onih duša, koje misle, da će drugome olakšati jad, ako spomenu svoju bol, pa je već načela svoju povijest i bila bi je, ne znam po koji put, razvlačila, da je nije gospodin Antić prekinuo:

— Recite, gospođice, nemojte nas mučiti! Uistinu su riječi gospođe Jolanke potakle gospođicu, da započne:

Ah... Jutros me zvao... Ma pustite, molim vas, što će vam to.

Ne, ne, recite! — milo će gospođa Jolanka. Gospođica Dingas pogledala je jedno po jedno, onda je stavila ruku nad oči, poduprla je koljenom i dosta resignirano ispovjedila:

— Ja sam otpuštena. Od ponedjeljka više ne ću ići u ured.

Sve ono troje kao ošinuto najedamput zapita:

— Ma je li moguće? Zašto?

To pitanje, koje je bilo tako spontano i zabrinuto, raznježilo je gospođicu, pa je plačući rekla:

— Pitala sam za razlog. Rekao mi je, da je on bio protiv toga, ali da je sjednica tražila, da me u interesu banke otpuste. On da nije nikako to mogao spriječiti, jer da će i druge doći na red, a ja da sam pukim slučajem prva pogođena. Međutim da on smatra, da je to bolje, jer da ću sada lakše naći novo mjesto, prije nego i ostali zavodi počnu reducirati svoje namještenike. Da ću dobiti nešto otpravnine, pa da ću se za prvo vrijeme moći snaći.

Gospodin Antić nije nikako mogao vjerovati u to uvjeravanje gospodina direktora, ali nije htio da razdražuje gospođicu svojim sumnjama. A činilo mu se, da kao muškarac mora nešto primijetiti. Nije bio na čistu, hoće li da govori o privrednoj i ekonomskoj krizi ili bi radije otvorio svoju omiljelu tezu o današnjoj pokvarenosti, koju je on uvijek i pred svakim isticao. Zaključio je: Ako bude govorio o onome prvom, moglo bi se činiti kao da je to neka obrana gospodina direktora, a ako prihvati drugo, mogao bi u gospođici pobuditi sumnju o ispravnosti onoga, što je ona možda držala istinitim. Ni jedno ni drugo nije bilo uputno, pa je radije uskliknuo:

— Za Boga jedinoga! Jeste li vidjeli...

Gospođa Vida mislila je kao i oni i zato je baš ovaj usklik gospodina Antića shvatila kao gnušanje, prihvatila se njegove druge misli, ustala i lamatajući rukama vikala:

— Jest, jest, gospodine! Imamo mi ovdje silesiju zvijeri, tipova, koji preziru i zapostavljaju vrijedne i poštene ljude. Danas ovi nijesu poželjni, jer svojim radom ulijevaju u gnjila srca zlobu i zavist.

Dok je gospođa Jolanka čudno gledala gospođu Vidu i postajala neraspoložena, gospodin je Antić oduševljeno prihvatio njezine riječi i s nekim osobitim prizvukom odobrio njezin stav:

— Tako je! Teško je danas poštenim i čestitim ljudima.

— I zbilja, — primijeti gospođa Vida. — Eto, nju svako voli, jer je, bez laskanja, osoba kakvih malo danas imade. Vršila je svoju dužnost, skromna je i tiha, da nije za nju ni znati. I, molim vas, nju otpuštaju iz službe, a one druge drže! A ja bih znala o nekima toliko toga pripovijedati, da bi se čovjek mogao zgroziti nad činjenicama, kojima sam na žalost toliko puta bila svjedokom. I meni ne ide u glavu, kako su ljudi slijepi te ne vide, kamo vodi ovakav bljutav život i takva glupa misao.

— Hm... ne ide vam u glavu. A meni ide, kad znam za razlog današnjem zlu — brzo će gospodin Antić. — Svijet vam je jedan veliki »ringelšpil«, a vrte ga najveći glupani i pokvarenjaci. To je rekao čovjek iz naroda, ja to prihvaćam i velim, da je to u neku ruku sasvim točno.

S onom rečenicom htio je gospodin Antić pogoditi gospodina direktora. Nije htio, doduše, spomenuti njegova imena, ali je palcem pokazivao prema banci, tako da su svi mogli odmah pogoditi, kome su namijenjene one riječi, pa je zadnje dvije izgovorio nekim posebnim prezirnim i rastegnutim tonom, u kome je osim sarkazma bilo i mnogo gorčine.

Htio je da iznese svoj sukob s tim čovjekom, ali je pomislio, da bi to bilo suvišno u onome času, a i rastresla ga gospođa Vida, koja je kimajući glavom s nekom tupom zabrinutošću promrmljala:

— Jo, jo kako to danas ide!

Gospođa Jolanka je otvorila usta, kao da je htjela nešto reći, predomislila se, otme joj se samo jedan uzdah i nastavi vesti, a kad je gospođica Dingas istisla:

— A šta ćemo..., gospođa je Vida to shvatila kao neopravdanu resignaciju, opet skočila kao ris i stisnutih pesnica dokazivala:

— Ali to je sramota, to je ruglo našega vremena!

Naravno, da joj je to tako ispalo, da su se svi smijali, a to joj je opet dalo povoda za jače uzrujavanje:

— Što se smijete? Jest! Što nije tako?

— Badava nama to konstatirati, — reče gospodin Antić.

— Ma što badava? — usprotivi se gospođa Vida. Jest, badava kad nema ljudi koji bi podigli svoj glas protiv ovakve bezobraznosti i bezobzirnosti. Jest, badava, kad svatko na sebe misli i za sebe radi, a nitko ne će da pogleda bratu svome u dušu, da ga pita: kako ti je, šta te boli, pa da viče i protestira, da ga cio svijet čuje, pa da ustane na nepravdu i da pljune na sramotu. Nego sve se to trpi, i mi propadamo. Vidimo, da propadamo, a ne možemo sebi da pomognemo, jer nećemo, jer nam nije stalo. I dok nam je dobro, ne mislimo da možemo i mi stradati. I tako svijet sam sebe upropaštava, jer nema sućuti za brata, a gdje nema sućuti, tamo nema ni jedinstva duša, a gdje je ovo propalo, tamo je propalo sve, jer su onda ljudi slični kućama na osami, u kojima je zima, i kad jugovina puše i kad bura zanosi.

— O tom se i radi, gospođo, da nemamo ljudi, — nadoveže gospodin Antić.

— A zašto nemamo, a zašto ih nemamo, a? — upita gospođa Vida.

— Vi to mene pitate? Pa to je jasno, da se zemlja izrodila...

Zemlja se izrodila, zemlja se izrodila... — sarkastično se isceri gospođa. — Ja bih je već... Nemojte me, molim vas, potezati za jezik!

— Vi imate pravo, gospođo. Tako je. Ali šta sve to koristi, molim vas? Pa da mi i protestiramo? Ona tamo nekome ne konvenira, mora se maknuti i gotovo. Ko pita? Pa, pretpostavimo, gospođo, da oni opozovu otkaz. Možete li vi pomisliti, kakav bi bio njezin život među onim ljudima tamo, poslije toga, kad bi taj otkaz povukli silom jednoga protesta ili na intervenciju čovjeka, kojemu to ne bi mogli odbiti?... Ovako su je samo otpustili, a onako bi nastojali da je utuku bacajući joj klipove, o koje bi se i najoprezniji i najrazboritiji čovjek morao spotaći. A ja držim, gospođo, da to gospođici, barem zasada, nije potrebno. I ja je pače kao stariji i iskusniji čovjek savjetujem, da se više uopće ne vraća u privatnu službu. Ona imade škole potrebne za državnu. Tamo će biti i sretnija i zadovoljnija i sigurnija.

— Žalosno!... Kako se može tako raditi? — primijeti gospođa Jolanka.

— Pa to je bar jasno, — reče gospođa Vida. Ljudi su zamijenili dobro sa zlim. Tako je to... e... šta? I još govore, kako će oni spasiti! Bruka! Vjerujte mi bruka je ovo, što oni misle i rade. Ulijevaju u dušu sramotu i bijes i govore, da će usrećiti. A kako će usrećiti, — ništarije jedne! — kad su uzdigli na pjedestal ono, od čega nas duša boli i od čega nam je srce mlitavo i pusto. Jest, zamijenili su dobro sa zlim, a gdje nema smisla za ovu razliku, tamo ne može biti dobra. Ubijena je volja za dobro i iščezla ljubav za lijepo. Ne možemo živjeti od živinskih nagona, jer...

Gospođa Vida bila se tako uživjela u ovu svoju filipiku na moderno društvo (koju je uostalom već mnogo puta i na različitim mjestima izrekla), da ju je spopao bijes pa je počela škripati zubima, a to je kod prisutnih izazvalo smijeh, makar su znali, da je ona dobra, skrena i čestita osoba. I da se nije i gospođica Dingas nasmijala, ona bi se jamačno bila uvrijedila na takvo držanje. Ovako je to shvatila ispravno kao jedno naivno i dobronamjerno povlađivanje, i sama se nasmiješila, mahnula rukom i sjela, da nastavi svoj posao gundajući sama za sebe.:

— Pravo je nekidan rekao jedan gospodin, da ga je sram, što živi u ovo pokvareno i iznakaženo doba.

OBITELJ ŠIMUNA GALIN IZ ZAGREBA

(Za natječaj obiteljskih slika br. 34)

Ona je bila gotova da se bije za ovo svoje uvjerenje, pa kad je netko izrazio bojazan riječima: »I Bog zna hoće li ikada i biti bolje«, ona se digla, bacila vezivo, stavila se u jednu, za ženu malo čudnu, pozu i zaviknula uzrujano:

— Ne dadu — pamet im njihovu! — ne dadu, da bude bolje i gotovo!

— Jest, sjajno! Ne dadu, da bude bolje. Divno ste rekli, gospođo, i to je točno, — pohvali je gospodin Antić. To je karakteristika našega vijeka. I kad buduća pokoljenja budu htjela da dadu oznaku pojedinih razdoblja povijesti, moći će naše doba mirne duše ožigosati rečenicom: »Nije dalo, da bude bolje«.

Gospođici Dingas išlo je u prilog ovo mišljenje starijih ljudi, ali svejedno se nije mogla složiti s njihovim naziranjem, pa je, toliko da nešto i ona sudjeluje, sasvim prostodušno rekla:

— A, molim vas, uvijek vam je tako bilo. Neko je rekao, da su ljudske generacije kao različita izdanja jedne te iste knjige. Malo bolji papir, ljepši slog, jasnija slova ili obratno. Tako je i kod ljudi. Uvijek su oni jednaki bili. Samo što mi živimo s ovima pa nam se čini, da su baš oni najgori.

(Nastavit će se.)

P A U C I

NAPISAO NIKOLA MARAKOVIĆ

Na prvi pogled mnogi misle, da su pauci kukci, ali to oni nisu i bitno se razlikuju od kukaca. Ponajprije oni imadu proste oči, a ne složene, kao što ih imaju kukci. Pauci hodaju na 8 nogu; nemaju nikakove preobrazbe; nemaju ticala. Organi za disanje su im složeni od pluća i škrga, a kukcima dolazi zrak na posebne cijevi. Imadu 8 očiju, rijetko 6 ili 2 oka; samo neki pauci u spiljama nemaju nikakovih očiju. Glava im je s prsima posve sraštena, a imaju prilično jaka grizala. Muški pauci se od ženskih razlikuju odmah na prvi pogled, jer su od njih puno manji. Ženke su pravi gorostasi prema mužjacima. Obično ih ženke konačno i nadvladaju i pojedu. Naprotiv su vrlo nježne majke. Jaja čuvaju vrlo brižno te se nikako od njih ne rastaju, nego silom. Rastanu li se od jajinjaka, nigdje nemaju mira. Nađu li kakvu kuglicu od papira ili od vune, tada je čuvaju u misli, da su to njihova jajašca. Neke vrste, ne samo što brižno paze na jaja, nego pomažu i mladima, kada se iz jajinjaka izvlače. I kasnije čuvaju svoju paučad od svake nepogode i opasnosti, te zaprijeti li im kakovo zlo, popnu se na njezina leđa, pa s njima bježi, a više puta se ni ne vidi ispod svojih mladih. Mladi opletu više puta nježnu pahuljastu mrežicu te se u njoj ušute i puste, da ih vjetar daleko nosi. Tako prođu u svom zrakoplovu više puta vrlo znatne daljine. Na jednom parobrodu opazili su izjutra takovu pahuljicu sa mladim paucima na stotinu kilometara daleko od obale južne Amerike.

Pauci se najviše odlikuju tim, što predu. O ovom njihovom radu i o načinu njegova izvođenja postiglo se tek u novije doba nešto više znanja. Mikroskopskim istraživanjem pronašlo se sjedište tvornice prediva paukova, koje se nalazi na okrugloj ploči stražnjega paukova tijela. Na tome polju se opaža 4 do 6 cjevkastih mosurića, koji su slični odebelim dlačicama. Ovi mosurići su gibljivi i mišičavi tako, da se po volji mogu micati, u hrpu skupiti i raširiti. U mirnom stanju su skupljeni te sačinjavaju svojim vrščićima malu piramidu Te dlačice su male cjevčice. One dopiru čak u utrobu do žlijezdica, iz kojih predivo izlazi na ove cjevčice. Svaka spomenuta žlijezdica je prava kemička radionica, u kojoj se stvara sok nuždan za predivo, kao što biva u mliječnim žlijezdama za mlijeko. U tim tekućinama stvara se tekućina, koja po ovim cjevčicama dolazi u doticaj sa zrakom, tim skrutne i postane od nje predivo. Svaka cjevčica ima svoju posebnu žlijezdu. Ovi organi su najbolje razvijeni kod pauka kolaša a napose kod pauka krstaša. Po cijelom tijelu ima ovaj pauk takovih žlijezdica oko 400. Stoga može isto toliko niti izlučivati u isti mah. Sve te žlijezdice nisu iste vrste, nego ih ima pet vrsta. Svaka vrsta daje i svoju posebnu pređu, koja treba pri gradnji njegovih gradnja. Tri vrste daju pređu za njegovu mrežu; jedna vrsta daje čvršću pređu za hvatanje plijena, a peta vrsta proizvodi finu, žutkastu pahuljicu, u koju meću jaja. Pa i niti, od kojih mrežu pletu, nijesu jednake. Pređa, od koje se okvir mreže izrađuje, jeste krka i suha, a ona je, koja služi za mrežaste kolobare, pruživa, ima neke ljepljive čvorove, koji su pripravljeni za plijen, kao što djeca podmeću lijepak pticama.

Pauk krstaš, kad pronađe zgodno mjesto, ponajprije ga uokviri te u ovom okviru napravi 30—40 popriječnih crta, koje se u središtu sastaju. Ovo su kao osnova ili rebra, koja se ispune koncentričnim krugovima. Za ove krugove upotrijebi pauk ljepljivu čvoravu pređu izuzevši nekoliko krugova u središtu. To čini stoga, da mu ne smeta ona ljepljivost, kad se bavi u središtu. Mrežu izradi pauk dosta brzo, za pô sata je gotova. Kad ovo svrši, sagradi si na zgodnom mjestu još jednu kućicu izvan okvira ove mreže, a to je njegov stan. Taj stan je spojen sa središtem mreže jednom niti. Po ovoj niti doznaje, da li se što u mreži ulovilo, jer se tada drma, a po njoj onda silazi gospodar u mrežu. Zar to nije neka vrst brzojava ili telefona? Pauk ima veliko osjećanje za red i urednost. Uvijek nadgleda i kontrolira svoju mrežu, da li mu je u dobru stanju. Svaki dan bar jednom dođe i obiđe mrežu i ako gdje što treba, ispravi. Stoga je uvijek dovoljno jaka, da iz nje muha rijetko kada živa uteče.

Pređa pauka kolaša prilično je čvrsta, tako da su ljudi pomišljali na to, ne bi li se mogla zgodno upotrijebiti u tekstilnoj industriji. Osobito su se sa riješenjem ove namjere mnogo zanimali u Francuskoj početkom ovoga stoljeća. Veliku senzaciju su pobuđivale rukavice i čarape, koje su navodno od paučine napravili. A i prije su se ljudi tim pitanjem zanimali, jer je utvrđeno, da je Ljudevit XIV. jednom zgodom dobio na dar odijelo od paučine. — Samo velika proždrljivost i nesnošljivost paukova uzrok je, da se dosada nije moglo ozbiljno na ovo pomišljati. Pauci ne trpe nikoga u svojoj blizini. Jači pauk odmah zadavi i požđere slabijega druga, čim mu se približi. Neki Francuz bijaše skupio pet hiljada pauka krstaša i počeo ih zajednički hraniti, da od njih dobije pređu. Ali gledaj čuda i belaja! Do skora morade uvidjeti, da je ovo neizvedljiv posao. Nije ih bilo moguće hranom natrpati, te gladni udariše jedan na drugoga i za kratko vrijeme jedva mu preostade nekoliko stotina živih. O proždrljivosti pauka pravili su pokuse te se osvjedočiše, da je za 24 sata trebao 26 puta toliko hrane, koliko je on težak. To izgleda tako, kao kad bi čovjek takova apetita i želuca pojeo na dan 3—4 vola!

U toplijim krajevima ima pauka, koji bi ipak dali povoda, da se misli na praktičnu uporabu njihove pređe. U Braziliji žive pauci, koji se u društvu vrlo lijepo slažu. Oni su 2 i 3 puta veći od našega pauka krstaša, a pređu žutkastobijelu pređu, da nam jedna jedina nit može

NAJVEĆI PUTNIČKI PAROBROD NA SVIJETU

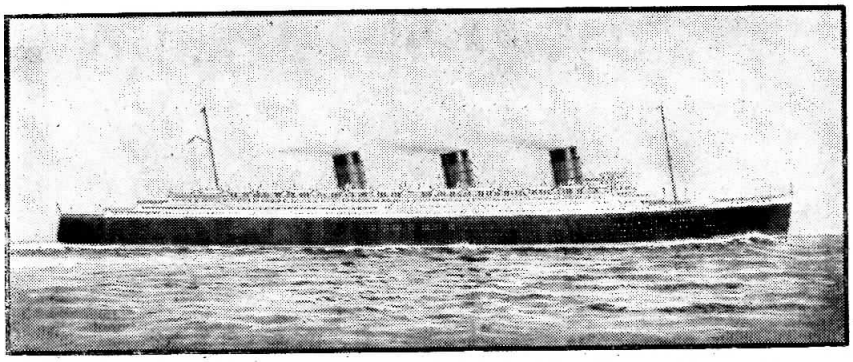

PREKOMORSKOG DRUŠTVA CUNARD LINE

Dug 322 metra, visina palube od površine mora 29 metara

Gradi se u Škotskoj troškom od 1 i po miljarde dinara

srušiti šešir s glave, kad se kroz šumu ide, a ta nit nimalo ne zaostaje za predom naših svilaca. Na otoku Ceylonu ima pauka, koji isto tako jaku nit predu, da se dosta težak štap bačen na njihovu mrežu zaustavi i ne padne na zemlju. Na ekvatoru, u belgijskom Kongu, služi mnogo Rusa kao liječnici, pa su nedavno bili u Parizu i pripovjedaju, da tamo ima velikih pauka kao limun i da su obrasli žutom dlakom. Oni mogu do metar i pô poskočiti od zemlje.

Kad na to pomislimo, moramo zaključiti, da ćemo možda doživjeti i to čudo, da stanemo kupovati marame i druge stvari od paučine. Danas upotrebljavaju paukovu nit samo optičari pri pravljenju sprava za nivelovanje.

Poznato nam je, da promatranjem rada i djelatnosti pauka možemo skoro sigurno zaključiti, kakovo će biti vrijeme. Skrati li pauk one niti, na kojima mu leži mreža, možemo sigurno očekivati vjetra i kiše. Pada li kiša, a pauk ipak nije u svojoj kućici, tada će se sigurno skoro razvedriti. Obilazi li pauk pred sunčani zapad svoju mrežu, bit će lijepa noć.

Preda našega kućnoga pauka je veoma jednolična. Na njoj nema ljepiva; ona je tanja i slabija, ali ipak dovoljno jaka, da se u nju kukci zapetljaju i ulove. Svoju mrežu najradije pravi u uglovima soba, hodnika i štala. U samom uglu napravi cjevčicu, iz koje vreba na svoj plijen. Ima neka vrsta pauka, koja pravi rupice u zemlji. Na toj rupici napravi od paučine vrata, koja unutra padnu, čim se na njih stupi; dakle kao kod stupice. Tako se uhvati mnogi kukac, kojega pauk u rupici željno čeka.

Pauci se hrane skoro isključivo različitim kukcima, ali imadu među kukcima i vrlo opasnih neprijatelja, kao što je neka osa. Ta se osa zaleti k pauku, podraži ga i brzo van izleti. Razjareni pauk istrči za njom i nastane između njih ljuti boj. U tom boju obično pogine pauk. Osa ga sada mrtva uvuče u rupicu i pokraj njega snese jedno jaje, a rupicu zatrpa sada pijeskom i zemljom. Odleti dalje i nastavlja taj svoj posao. Kad se iz jajeta izleže ličinka, ima odmah hrane pokraj sebe, koju joj je briga materina priskrbila.

Velika proždrljivost pauka može se rastumačiti time, što oni moraju biti pripravni u svako doba, da nadomjeste štetu, koja im se na mreži učini. Oni moraju u svako doba, da imadu suvišne tekućine, od koje prave mrežu i da imadu toliko u pripravi, da mogu odmah novu mrežu izraditi. Njihova preda sastoji se iz iste materije kao svila i oklop mnogih nižih životinja. Tu materiju u kemiji zovu hitin. Stoga nam je pojmljivo, što se pauci najviše hrane kukcima, gdje nalaze dovoljno soka za izradu svoje mreže. Istočno od Nove Guineje je ostrvu Aru. Na tom su ostrvu, pripovijeda Walace, pauci prava bijeda za putnike. Oni su 3—4 cm dugi i žuto isprutani. Svoju mrežu pletu u visini čovjeka, te tako isprepletu puteve i staze, da se nije moguće dalje maknuti, jer im je preda vrlo jaka i ljepljiva. Nijesu znali drugo, nego ih daviti i gnječiti, jer ako bi im mreže i rastrgali, do sutra bi bila načinjena kao i prije.

Pauci po prirodopisu spadaju u razred Arachnoida. To je ime grčkoga porijekla te zasjeca i u samu grčku mitologiju. Arahna bijaše kćerka nekoga bojadžije, koji je najviše radio s crvenom bojom od puža bagarke (purpur). Ona se nauči tkanju od Palade Atene, božice mudrosti, a u tome se tako usavršila, da joj se sav svijet čudio. Ali ona zataji svoju učiteljicu i među vilama tako se zanese i ustvrdi, da bi se u toj vještini i sa samom božicom Atenom mogla mjeriti. Uzalud ju božica u spodobi stare bake opominjaše, da se kani ćorava posla. Ali Arahna ostade kod svoje riječi i natjecanje u predenju i tkanju počne. Arahna napravi prekrasno djelo, koje je prikazivalo neku zgodu iz Jupitrova života. Uvrijeđena božica Atena razdere tu tkaninu, a Arahna se od žalosti objesi. No Atena joj spasi život, ali je pretvori u pauka, da za sva vremena prede.

Pauci su u opće čudna oblika, pa stoga mnogi od njih zaziru i osjećaju neki strah, kada ih vide, ali priznati se mora i to, da neki mogu i ugristi, osobito velike vrste. Neki imaju i otrova u žlijezdama povrh gornjih čeljusti te ga u ranu puštaju poput zmija. Manje životinje od ovog otrova uginu, no za ljude nije nikako opasan.

Tako smo istakli najvažnije stvari o životu pauka, a sad još nešto. Ima ljudi, koji pauke jedu. Većinom tako, da ih žive nožem zdrobe i tim kruh namažu. Njima je to vrlo tečno i slasno. Vele, da imadu kao jelo miris i okus po lješnjacima ili po orasima. Znam, da od nas to nitko ne će pokušati, ali kad Kinezi jedu ptičja gnijezda, vrlo vole žive male mišiće, a jedu i svilene bube, kad ih iz čahura povade, onda se ne trebamo čuditi ni onima, kojima su pauci osobita poslastica.

IGRANJE TENISA SA KLIZALJKAMA POLEDU

KRAPINSKE TOPLICE.

Tko još nije čuo za to glasovito radioaktivno termalno kupalište i liječilište? Iz svih naših krajeva, a i iz inozemstva, dolaze gosti u taj ubavi kraj, da se odmore i liječe. Taj kraj se nalazi u sredini najljepšega dijela Hrvatskog Zagorja, koji zbog njegove ljepote nazivlju »Hrvatska Švica«. Uzdiže se 160 m iznad razine mora u kotlini, koja je sa svih strana, osim s juga, zaštićena bregovima. Samo se mjesto brojem stanovnika primiče tisući, a uz župnu crkvu nalazimo u njemu poštanski, brzojavni i telefonski ured, općinsko poglavarstvo, banku i štedionicu, te druge zgrade trgovaca i obrtnika. No prava vrijednost Krapinskih Toplica, koja je to mjesto i učinila tako poznatim, leži u glasovitim izvorima ljekovitih voda. Te su izvore već i stari Rimljani poznavali i služili se njima, ali tačnije bilješke o tim izvorima imamo od godine 1559. Od god. 1857. do 1918. vlasnik toplica bila je porodica Badl, a od god. 1919. cijeli je posjed preuzelo Jugoslavensko kupališno d. d. u Zagrebu.

Ljekovita vrela Krapinskih Toplica izviru iz pješčanika i litavskoga vapna, a dnevno izbacuju oko 80.000 hl vode, koja opskrbljuje pet prostranih bazena i 24 kade. Bazeni su izgrađeni neposredno nad samim izvorima te iz njih dobivaju toplu vodu, koja iznosi 40 do 43 stupnja

Lijevo u sredini:
PRIMORSKA ŽELJEZNICA NA OTOČJU BARBADOS
Lijevo dolje:
UDATE ŽENE U ZEMLJI ZULU U AFRICI NOSE OVAKVU VLASULJU

ŽENA, KOJA ĆE PODMORNICO
Lady Wilkins kani pratiti svoga m

1. Danski kralj u francuskom gradu Cann
časnim građaninom. — 2. Filmski glumac
rike u London. — Na slici s lijeva na de
Chaplin, Lady Astor i G. B. Schaw. — 3. Pr
skog sporazuma o pomorskom razoružanju
Henderson, franc. ministar vanjskih posala
teta Aleksander i franc. ministar mornari
pilotkinja novinarka Kaneko Kitamura
5. Španjolski novi predsjednik vlade Azn
7. Nacionalisti u Indiji priređuju između
procesije u borbi za

Pacific & Atl

COM IĆI NA SJEVERNI POL
a muža na tom smionom putu

nnesu, koji ga je izabrao svojim po-
nac Charlie Chaplin doputovao iz Ame-
desno: Miss Anny Johnson, Charlie
Prigodom englesko-francusko-talijan-
nju: engleski ministar vanjskih posala
la Briand, prvi engleski lord admirali-
arice Charles Dumont. — 4, Japanska
a leti sama iz Japana u Evropu. —
znar. — 6. Nova španjolska vlada. —
eđu 5 i 6 sati ujutro demonstrativne
za slobodu Indije.

Atlantic

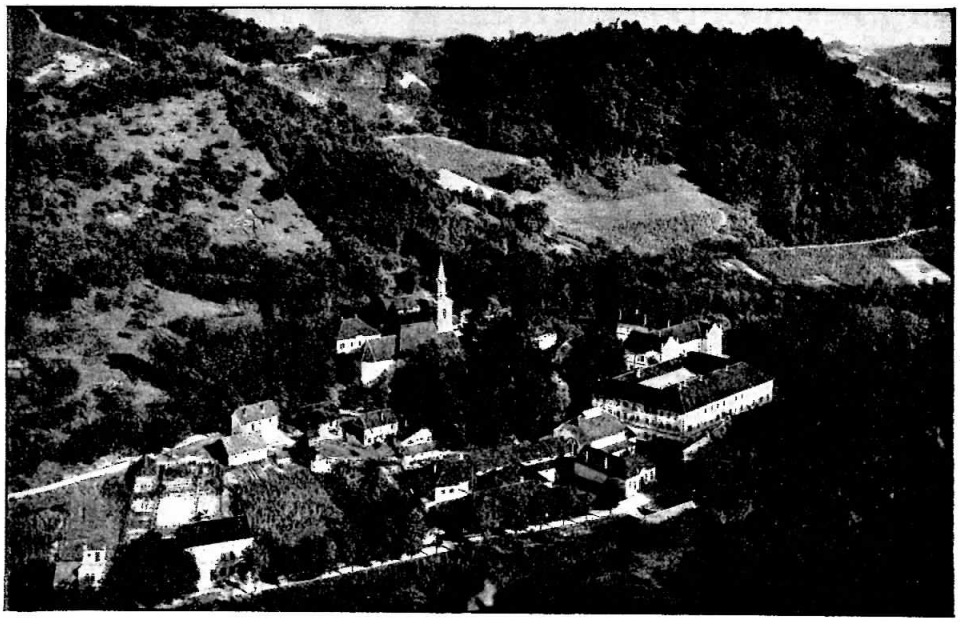

POGLED NA KRAPINSKE TOPLICE

po Celzijevu toplomjeru. U kadama se toplina vode može po volji regulirati. Uz kupke se nalazi posebna dvorana za znojenje poslije kupelji i posebni odio za blatne kupelji. Sve su kupelji zatvorenim hodnicima spojene sa stanovima i dvoranama, tako da kupališni gost nije izložen vanjskoj temperaturi. U Krapinskim Toplicama kupelji posješuju u velike vanjski optok krvi i promjenu tvari, uslijed čega se na brzi način izlučuju iz tijela sakupljene bolesne čestice i time pospješuje ozdravljenje bolesnih dijelova.

Iz Krapinskih Toplica mogu se napraviti ugodne šetnje i izleti u okolicu. Na sve brežuljke vode šumoviti uređeni putevi, a sa vrhova pojedinih brežuljaka vidi se cijelo Hrvatsko Zagorje s crnogoricom i bjelogoricom, s vinogradima i voćnjacima. Do Krapine, Klanjeca, Rogaške Slatine i Lepoglave vrlo su prijatni izleti. Posebnu pažnju treba svratiti na izlet do ubavog dvora Trakošćana, koji je vlasništvo grofova Draškovića, te se uzdiže na prekrasnom brežuljku između zelenila i cvijeća, a podno dvorca je krasno Trakošćansko jezero.

Kupališna sezona u Krapinskim Toplicama traje od 1. svibnja do 30. rujna, ali je kupalište otvoreno i od sredine travnja do sredine listopada. Krapinske Toplice vezane su sa Zagrebom direktnom dnevnom autobusnom prugom.

Desno u sredini:
ZGRADA U KRAPINSKIM TOPLICAMA

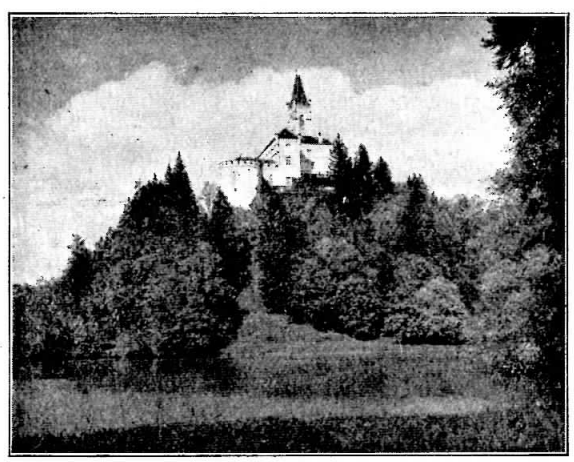

Desno dolje:
GRAD TRAKOŠĆAN 30 KM UDALJEN OD KRAPINSKIH TOPLICA

IZ ZBIRKE DJEČJIH PJESAMA OD BOŽIDARA ŠIROLE

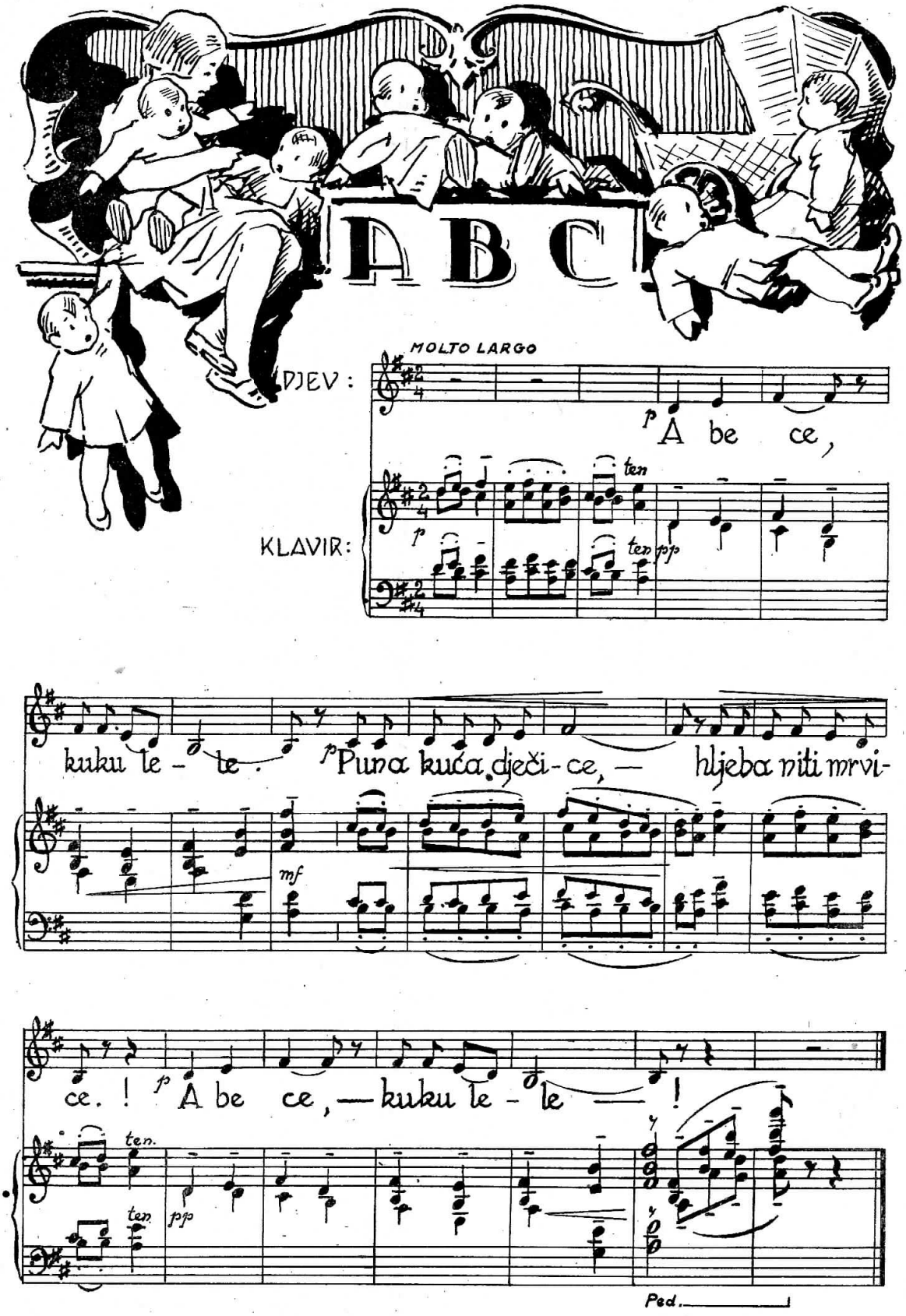

ČAROBNJAKOVE LUTKE (NASTAVAK.)

NAPISALA CESARINA LUPATI — AUTORIZOVANI PRIJEVOD OD V. RABADANA

Unišao je opet u kašteo i izgubio se u onome labirintu dvorana. Sluge, koji su bili poslani preda nj, nijesu mogli da ga lako prepoznaju ne vidjevši mu nikada lica: napokon pod vodstvom samoga kneza Sigismunda, koji je gorio od nestrpljivosti da nađe tajanstvenog dječaka, namjeriše se na njega i povedoše ga smjesta u krasnu dvoranu na prvome katu, gdje ga knez Walter i kneginja očekivahu.

»Da je Hermina ovdje!« pomisli nježno Nikol i stade brati cvijeće, da ponese kitu djevojčici, koja ga je obožavala. I na Teklu je s ljubavlju mislio; činilo mu se, da ima čitav vijek, otkako nije vidio te dvije mile ženske glave i veselio se neopisivo, što će se još prije večeri povratiti s Čarobnjakom u Nürnberg sretan i možda noseći vijest o pobjedi. Jedna mu je samo tužna misao kvarila veselje... pomisao na onu bijednu kneginju i njezine patnje. Ala će pričati svima, kako se baš u njegovu naručju onesvijestila! Kakvo ju je samo zlo iznenada pograbilo? A hoće li se svečanost moći taj dan završiti i nagrada podijeliti nakon tako bolne zgode?

Dozivanje knezovo trgnulo ga je iz njegovih misli.

Na glas knežev, koji je javljao: »Evo ga!«, Izabela Bavarska podigne naglo iz jastuka uplakano lice. Suze je nijesu spriječile da vidi: ona pogleda, krikne, kao da je od radosti s uma sišla i pruži ruke plavokosom dječaku u prslučiću od crna baršuna i u željeznim nazuvkama, koji je plaho ulazio u sobu okrećući k njoj milo, gotovo žensko lice i kao nebo plave, velike oči...

»Kristijane, Kristijane moj, jesi li to ti, jesi li baš ti?« vikne kneginja u divljoj provali čuvstava.

Knez Walter prstupi i njegovo okamenjeno srce zali val neizreciva ganuća, kad je na tome dječaku, koga mu je usud tajanstveno poslao, prepoznao crte svoje supruge; da, ta dva lica jedno do drugoga bila su tako slična, da su to doista mogli biti samo majka i sin!

Ali ona, nesretna i tužna žena potraži i pokaže drugi dokaz istine: podigne desnicu dječaka, koji zbunjen i ne shvaćajući ispusti na grimizni pokrivač plave cvjetiće, ubrane maločas za Herminu; kneginja ispruži tu ruku tanju i bjelju, no što bi se pristojalo siromašnom dječaku, potraži na njoj crvenu mrlju, koju je priroda kao za hir još od poroda utisnula, pa našavši je pokaže je pobjednički suprugu.

»Evo znaka, evo njegove mrlje!« klikne Izabela, pa se izbezumljena od sreće prigne nad tu mrlju i strastveno je poljubi.

Tek tada Nikol protrne od glave do pete: nitko ga nije nikada tako poljubio..., samo jedna osoba, daleka ali nadasve mila u njegovom sjećanju...

Nenadano svijetlo probi tamu njegova pamćenja, svijetlo tako sjajno, tako čarobno, da ga je zabliještilo, nije mogao da izdrži; zatreptao je očima, osjetio, kako je srce prestalo da kuca, a onda stalo da bije vrtoglavom brzinom. Sve je oko njega zaigralo divlji ples; ništa nije više čuo ni vidio osim te dame, te žene, koja mu je bila slična i koja ga je obasipala cjelovima; bacio se prema njoj i pao joj na krilo tepajući kroz njezine poljupce:

»Majko! majko!«

XII. NIKOL SE VIŠE NE VRAĆA...

Nastade sveopći plač i veselje. A onda se svi u znak poštovanja povukoše. Ostadoše knez, kneginja, Nikol i Sigismund Führtski, koga je Walter silom zadržao veleći mu:

»Od danas ste mi mio kao najmiliji prijatelj, kao brat. Nikada ne ću zaboraviti, da smo vašom zaslugom našli našega sina, našega Kristijana...«

»Nije to moja zasluga, kneže,« branio se Sigismund, »već volja Svevišnjega...«

Kneginja je posadila do sebe na krevet bijednoga Nikola, koji je od silnog uzbuđenja sasvim klonuo, i nije prestajala da ga miluje i cjeliva nazivajući ga najslađim imenima:

»Kristijane moj, sine moj, zlato moje, gdje si bio za ovih dugih godina, dok smo mi plakali za tobom? Koliko mora da si prepatio! Ali i mi smo, znaš! No ja sam te tražila, čekala sam te bez prestanka. Od dana, kad te onaj okrutni čovjek oteo iz našeg altendorfskog kaštela i odnio te netragom u šumu, ja sam te uvijek tražila i čekala; nijesam htjela, nijesam mogla vjerovati, da si mrtav... Bol, što te nestalo, izjedala me, ali me nije ubila. Vidiš li ovu haljinu? Od onog dana nosila sam uvijek sivo odijelo za tobom; bila je i nije bila to korota, bio je zavjet boli i pokore... Sad hoću da se odjenem u plavo, kao što su tvoje oči plave, dijete moje, Kristijane moj! Hoću da živim od tvoje sreće, jer ti moraš da budeš napokon sretan, toliko sretan uz svoje roditelje, u svojoj kući, koliko si nesretan bio ovih dugih godina u bijedi i zapuštenosti. Drago, drago moje dijete!«

Ni knez Walter nije mogao da se zasiti motreći dječaka, u kome je prepoznavao nježne crte otetog mu sinčića. Ako i nije umio da riječima izrazi svoje osjećaje, njegovo oporo srce nije zato bilo zatvoreno veselju i ljubavi. Njegovo je veselje štaviše bilo tako veliko, da je upravo trpio od toga. Položio je ruku na plavu glavu Nikolovu, kao da ga uzimlje u svoju vlast i rekao svečano:

»Prepoznajem te, ti si Kristijan, moj jedinac. Sve, što je moje, pripada od danas tebi; nikada se više ne ćemo rastaviti!«

Te jednostavne i svečane riječi ganuše dječaka jednako kao i slatka imena i milovanje majčino. Na molbu roditelja ispričao je ukratko, kako mu je ganuće dopuštalo, povijest onih godina, kada je lutao svijetom, bijedan nahod, gladan, otrcan i sâm...

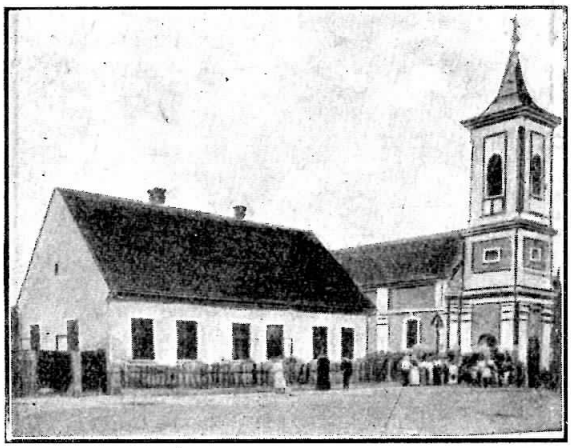

Gornja slika: KUĆA IGNJATA SPAIĆA. STOLARA U NOVIM BANOVCIMA U SRIJEMU, PRIJE SJEDIŠTE HRV. SELJAČKE ZADRUGE
Donja slika: ŽUPNA CRKVA i ŽUPNI STAN U NOVIM BANOVCIMA

NOVI BANOVCI U SRIJEMU.

U najistočnijem dijelu Srijema je selo Novi Banovci, iz kojega donosimo evo u današnjem našem broju dvije slike. Na jednoj slici vidimo katoličku crkvu, koja je sagrađena godine 1796. U crkvi su tri oltara: oltar Male Gospe, te je na blagdan Male Gospe crkveni god u župi, zatim je oltar sv. Roka, te se dan toga sveca 16. kolovoza slavi kao zavjetni blagdan sela na uspomenu, kako je selo bilo oslobođeno od kolere, kada je harala u okolici, a treći je oltar Srca Isusova. Štovanje Male Gospe, zaštitnice župne crkve, veoma je raširenо po cijelom ovom kraju poradi mnogih ozdravljenja, po zagovoru Majke Božje. Pače mnogi pravoslavni veoma štuju novobanovačku Malu Gospu.

MNOGI LJUDI KAŠLJU

i trpe na plućnom kataru i težim prehladama. Čuvajte se za vremena i rabite

LACROMEL

Već kod početka uzimanja umanjuje se kašalj, a muke u bronhijama i plućama skraćuju. Dobije se u svim apotekama i kod

Apot. ARKO Zagreb.
Ilica 12

Tko bi onda bio u njemu naslutio plemenitog kneževića, gospodara prostranih zemalja? Tko bi bio zamislio, da će bijedni nahod jednog dana opet naći povlastice svog visokog poroda? Ali Božje su osnove nedokučive. Čudo je povratilo Nikola njegovim dragima, kojih je trag u najranijem djetinjstvu izgubio.

»Da, čudo,« ponavljao je Walter ne mogući nikako da shvati sve to. »Tko bi bio mogao zamisliti romantičnije pripovijesti, fantastičnijeg zapleta? Da moj dragi Sigismund Führtski nije raspisao natjecanje bavarskih tvorničara lutaka, Hans Folter ne bi bio došao pred nas sa svoje dvije tajanstvene lutke; da Čarobnjak nije smislio onaj neki izazov, po kome smo trebali prepoznati automat od žive osobe, ja ne bih bio odredio Izabelu, da bira; da se ona, konačno, nije prevarila i pokazala kao automat dječaka, te je on u dokaz, da nije lutka, morao skinuti rukavicu i pokazati ruku s glasovitom crvenom mrljom, ... da nije bilo tog čitavog sticanja čudnih događaja, tko bi nam samo bio mogao dovesti natrag našeg Kristijana, kneza Altendorfskog, u kukavnom ruhu nahoda?!«

*

Ubrzo obiđe čudna i nevjerojatna pripovijest kašteo te dan završi u svakojakim razgovorima o tome i u općenitom veselju.

Uzvanici, prije no što odoše, sabraše se u dvorištu kaštela i dadoše oduška svojoj radosti oduševljenim poklicima Njegovom Visočanstvu knezu Palatinskome, kneginji i Sigismundu Führtskom, a naročito nađenom kneževiću Kristijanu Altendorfskome. Svi oni moradoše izići po više puta na prozor, da se zahvale. Pri zadnjoj ovaciji pojavio se uz njih bradat starac u crnome plaštu, kome se knežević Kristijan milo smiješio. Bio je to Hans Folter, Čarobnjak iz Nürnberga, kome je slava porasla na jedan neočekivan način: među tolikim lutkama, on je eto napravio jednu, koja je doista oživjela, malenog ratnika, pod čijom se vanjštinom krio ne više bijedni Nikol, već — kao preobražen od neke čudotvorne amajlije, kao iskočio iz škrinje kakva magioničara — mladi knez Kristijan Altendorfski, sin najizbranije gospode bavarske, kneza i kneginje Palatinske.

Je li to bila čarolija? Ili možda radije slučaj, najspretniji čarobnjak svih čarobnjaka svijeta? Ili možda prije tajnovita moć Gospodara, koji svezuje i razriješuje udese ljudske?

*

Hans Folter dobio je nagradu za pobjedu u natjecanju, a osim toga zadržaše ga na dvoru obasipljući ga slavom i hvalom. Uzalud ga je nemirna i zabrinuta Tekla čekala do kasne noći, on nije stigao, ali se radi njega i radi vijesti o velikom otkriću sav Nürnberg uskomešao.

Hans Folter iznio je pobjedu, dakako, ali tko je više mislio na natjecanje? Daleko je veću nagradu, hvalu i slavu zavrijedio time, što je knezovima povratio sina, za koga su držali, da je zauvijek izgubljen.

(Svršit će se.)

ŠTO KAZUJU BROJKE:

700.000 KESICA ELIDA SHAMPOONA PRODATO PROŠLE GODINE

DOKAZ NJEGOVE OMILJENOSTI!

700.000 kesica Elida Shampoona na 13 miliona stanovnika Kraljevine Jugoslavije. Dakle je svaki 20. stanovnik potrošač Elida Shampoona.

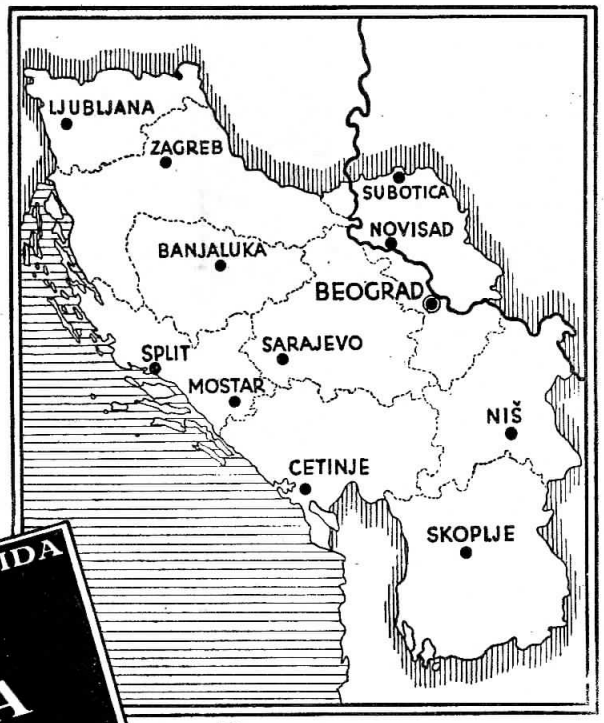

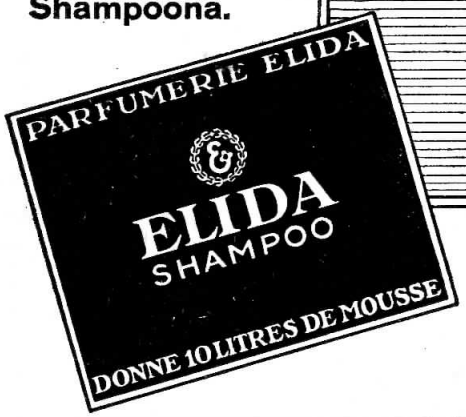

Za njegu kose

ELIDA SHAMPOO

K U H I N J A

OBJEDI ZA OVAJ TJEDAN

N e d j e l j a. Juha od moždana. Pečeno pile sa miješanom salatom. Roščići sa germom punjeni orasima.

P o n e d j e l j a k. Juha od vrhnja. Paprikaš od mlade svinjetine s okrugljicama od žemlje.

U t o r a k. Govedska juha s okrugljicama od mrvica. Govedina sa varivom od leće. Naranče.

S r i j e d a. Juha od gljiva. Bakalar sa krumpirom. Naduvak od riže sa sokom od malina.

Č e t v r t a k. Juha od telećih kostiju. Bifstek garniran zelenjem. Krema od lešnjaka.

P e t a k. Juha od cvjetače. Pohana riba sa salatom od bijeloga graha.

S u b o t a. Juha od rajčice. Kelj s omletom od jaja. Buhtli.

VEČERE.

N e d j e l j a. Frankfurteri u soku.

P o n e d j e l j a k. Plućica s krumpirom.

U t o r a k. Teleći odrezak, riža sa rajčicama.

S r i j e d a. Špinat sa pofernima (pohanim žemljama).

Č e t v r t a k. Imitirani žganci.

P e t a k. Špinat sa volovskim očima.

S u b o t a. Jastučić sa pekmezom od šljiva.

Paprikaš od mlade svinjetine. Nareži meso u kocke, pomiješaj sa sitno kosanim lukom od tri do četiri glavice, osoli i pristavi bez masti na vatru. Kad sok, što ga meso pusti ukuha, prilij malo vode i pusti da ponovo ukuha, te tako ponovi nekoliko puta dok se luk ne raskuha. Zatim primetni paprike, i zalij toliko vode koliko hoćeš da imaš soka te kuhaj dok meso postane mekano. Jede se sa krumpirom kuhanim u slanoj vodi ili sa okrugljicama od žemlje.

Imitirani žganci. Miješaj pol litre kiselog vrhnja (može biti i četvrt litre vrhnja, četvrt litre mlijeka) sa četiri žumanjka, te primiješaj pol litre bijelog brašna, osoli i dodaj snijeg od četiri bjelanjca. Oblik namaži maslacem, pospi brašnom, stavi u njega mješavinu i kuhaj u vreloj vodi sat i pol. Kuhano nareži na zdjelu, pospi mrvicama ili parmezanom te prelij vrelim maslacem.

S. A.

C V J E Ć A R S T V O

Presađivanje cvijeća u loncima. Poznata je stvar, da se to mora učiniti svakoga proljeća. Ali nije svejedno, kakvu zemlju uzimljemo za taj posao, jer o tome ponajviše ovisi uspjeh i cvatnja dotične biljke. Pelargonija, fuksije i suncokret treba snažnu zemlju. Zemlja iz klijališta, od busenja, pomiješana sa trećinom dobre ilovače, izvrsna je za to cvijeće. U njoj isto tako vrlo dobro uspijeva oleander, dracena, mirta, palma i akacija. Razne vrste kaktusa, pa jaglaci i ciklame uspijevaju izvrsno u vrtnoj dobroj zemlji, kojoj smo primiješali malo vapna i pijeska.

Gnojenje sobnog cvijeća. Ako je cvijeće presađeno u novu i dobru zemlju, onda je gnojenje suvišno; ali ako je zemlja dosta slaba, onda je potrebno. Ta se potreba osobito ukazuje onda, kad biljka počinje cvasti. Najbolje i najbrže djelovanje gnoja pokazuje se na ovaj način: Uzmi zrelog konjskog i goveđeg gnoja u jednu posudu i nalij vodom pa dobro izmiješaj. Zatim tu vodu nalij u tanjurić pod cvjetnim loncem. To se može opetovati. Biljke pognojene na taj način brže rastu, više imaju cvata, ali su ujedno i veselijeg izgleda.

OBITELJ MARINA ŠOKČEVIĆA
pčelara u Komletincima
(Za natječaj obiteljskih slika br. 35.)

Uzgoj oleandra. To je biljka sunčanog juga. Oleandru je dakle veoma potrebna toplina i sunce. Za to oleandri slabije uspijevaju za hladnog i vlažnog ljeta. Dok raste, treba mu puno vode. Mlađi oleandri moraju uvijek imati dosta vode u zdjelici pod posudom. Kad ostari, treba ga obrezati. Najuspješnije se to čini s proljeća, prije nego što počne tjerati klice. Ljeti moraju oleandri biti izloženi suncu, najbolje u zavjetrini, gdje je toplo. Samo ih moramo obilno i često zalijevati. Oleandri se razmnažaju šibama. Koso se odrežu jednogodišnji izboji, stave u bocu s vodom na toplom mjestu. Tu ostaju, dok ne puste žile. Kad im žile ojačaju, presađuju se u lonce. Kasnije, kad poodrastu, presadit ćemo ih u drvene posude, kojima je dno probušeno na nekoliko mjesta. Mlade oleandre treba presaditi svake druge ili treće godine u veće posude. Stariji mogu ostati puno godina u istoj ali dosta velikoj posudi.

Ivan Sitarić.

K U Ć A N S T V O

Ako je rublje žuto poslije pranja, treba tome tražiti uzrok u nevaljalom ispiranju, a nekada je tome uzrok i voda, koja ne smije biti previše tvrda, željezovita itd. Ako je voda dobra, treba rublje dosta i dobro ispirati, a na koncu isplahnuti u vodi, u koju smo metnuli otprilike na hektolitar vode 5 žlica alkohola i 2 žlice terpentinova ulja, zatim se rublje plavi i suši na suncu. Ako voda nije dobra, treba je filtrirati ili upotrijebiti samo kišnicu, u koju se doda na 40 litara vode četvrt kg carskoga boraksa.

Da ne umažeš jako ruke kod prljavoga posla, osobito kod pospremanja i čišćenja, namaži ih prije toga sapunom, naročito vrške prstiju, pa onda pusti, da se osuše.

Previše zamazane ruke, osobito ako je tu prljavštinu teško ukloniti, nije dobro izravno odmah prati vodom i sapunom. Najprije ih natari uljem, a nakon nekoliko časaka ih operi u toploj vodi. Tek nakon toga se ruke peru sapunom.

P E R A D A R S T V O

Prihod od peradi. Sjedinjene države sjeverne Amerike zaradile su 1920. godine na peradarstvu preko jednu milijardu dolara. Govedarstvo je donijelo samo 925 milijuna dolara. Voćarstvo 681 milijun, krumpir 340 milijuna, a duhan 300 milijuna dolara. Dakle najviše peradarstvo. Prosječno jedna koka snijela je godišnje 130 jaja. Neke bolje vrste koka nosilica snijele su prosječno 200 komada, a najbolje nosilice i do 300 komada jaja godišnje. A kod nas?

Zašto neke koke ispijaju jaja? Mnoga je domaćica opazila, da je koka snijela jaje; kad ona poslije na gnijezdo, a jajetu ni traga. Tko je pažljivo promatrao kokoši, taj je mogao i opaziti, da ima koka, koje ispiju jaje. Prokljuju ga, ispiju, a požderu i ljusku. To je doista velika šteta. Prijeki je tome lijek, da koku zakoljemo i pojedemo. Ima domaćica, koje misle, da je to zla navika koke. Ali pravi je tome povod taj, što koke vani ne nalaze dovoljno vapna za stvaranje ljuske pa ovu jedu. Uz to dakako ispiju i jaje.

Podmetanje pilića pod drugu kvočku. Neka kvočka prije reda ostavi svoje male piliće, a desi se, da poneka i ugine. Neka opet izleže tako malo pilića, da se ne isplati, da vodi samo par pilića. U takvim slučajevima treba piliće podmetnuti pod drugu kvočku. Dosta je lako to učiniti, ako su pilići približno jednako stari. U ovom slučaju podmetnut ćemo piliće pod kvočku kasno u večer, kad već sjedi na svojima. Držat ćemo ih skupa još i drugi dan u mračnom prostoru, da ih kvočka ne prepozna. Neki običavaju sve piliće — i njene i tuđe — poprskati kakvim mirisom, na pr. uvarkom lipovog ili kamiličinog čaja. I ovo se može oprobati.

I. S.

Š P O R T

Prvenstvo svijeta u sklizanju na ledu. U Berlinu su se koncem veljače održavala velika natjecanja u umjetnom sklizanju na ledu. Natjecanja su završena na 1. ožujka i onda je proglašen rezultat. Svjetsko prvenstvo dobila je Sonja Henie, koja je i dosada bila svjetska prvakinja. Drugo mjesto je osvojila mlada 15-godišnja bečanka Hilda Holowski. U natjecanju muškaraca pobijedio je ponovno Karlo Schäffer. Drugi je bio Američanin Rooger Turner, a treći Bayer iz Berlina.

Žene u sportu. Čim su se različite vrste sporta iz svoje prave domovine Engleske raširile po čitavom svijetu i zauzele sve veće opsege, nastojale su i žene, da sudjeluju u sportu i da se natječu s muškarcima. No sve vrsti sporta nisu za žene. Ipak ima mnogo vrsta, gdje su žene mnogo napredovale i postale premci muškarcima. Opazilo se, da žena lako uspijeva u sportu, koji zahtijeva kratko naprezanje snage. tako je na primjer žena uspjela u trčanju na kratko, skakanju, i t. d. Zadnja Olimpijada u Amsterdamu je to i dokazala. U trčanju na 100 m pobijedila je jedna žena sa 12 1/5 sekunda i postavila ženski rekord, koji se malo razlikuje od muškog (10 3/5 sekunde). Kod trčanja sa zaprekama također žene dobro uspijevaju, jer znadu održavati ravnotežu, a taj njihov prirodni dar očituje se i u baletu. U hokeju i tenisu su žene postale vrlo dobri igrači i tu su dotjerale do fine i ukusne igre. Muškarac je jedino toliko nadmoćniji, što ima jači udarac. No plivanje je istom pravi ženski sport, gdje su žene pokazale, kolika im je izdržljivost. Danas hoće žene da igraju nogomet i rugby. Izgleda, da ovi pokušaji ne će uspjeti, jer nipošto ne odgovaraju ženskoj naravi radi surovosti same igre i radi toga, što publika šmatra te sportove isključivo muškim sportovima.

K I N O

RASPORED ZAGREBAČKIH KINA POČETKOM OŽUJKA.

U Croatia-kinu prikazivan je na spomen Fjodora Dostojevskoga, glasovitog ruskog romanopisca, prigodom pedesete godišnjice njegove smrti film Dimitrije Karamazov«. Izrađen je prema opsežnom romanu »Braća Karamazovi«, ali se ograničio ponajviše na karakter samoga Dimitrija, pa je tek natuknuo sve one borbe i strasti, koje se u brojnoj porodici Karamazova na poseban način odigravaju. Film ima dobru tendenciju, ali zbog tipova, kojima se Dostojevski redovito bavi, ne može se preporučiti djeci, kao što se djeci ne mogu preporučiti ni njegovi romani, koji se sličnim očajnim, razvratnim i sumnjivim tipovima bave. Uz film je ruski zbor otpjevao nekoliko ruskih pjesama. Namjesto žurnala prikazivala se filmska ilustracija jedne lirske glazbene pjesme, u kojoj je ilustraciji izneseno prekrasnih slika iz zimskih i proljetnih pejsaža, ali neki detalji ipak nisu bili najvirtuoznije izvedeni. — U Olimp-kinu prikazivao se engleski tonfilm »Vagabond king« (Kralj skitnica). Pjevani dijelovi snimljeni su na engleskom jeziku, a za njemačku publiku su snimani dijalozi u njemačkom jeziku. Takav se film prikazivao i kod nas. Sadržaj je uzet iz starije francuske povijesti u doba, kad su među nižim slojevima bili vrlo obljubljeni pučki pjesnici i pjevači. U ovom filmu jedan takav pjevač i kralj skitnica bude osuđen na smrt, ali jer je spasio Pariz od Burgunda, bude na molbu svjetine i kraljeve

MOMAK U NARODNOJ NOŠNJI
iz Otoka u Srijemu

nećakinje pomilovan. Takav sadržaj je često obrađivan i u književnosti i u filmu. Film se odlikuje dobrom režijom i izvedbom, zatim muzičkom i tehničkom obradbom. — U Music-hallu prikazivao se njemački veseli tonfilm »Gospoda se zabavlja« s Maxom Hansenom u glavnoj ulozi. Neki mladić u želji, da dođe u blizinu gospođe, koju ljubi, postaje automat-lutka i nakon mnogih neprilika uspije, da ta žena dobije rastavu i pođe za nj. Kako se vidi, radnja je prilagođena maniji za rastavu brakova i zato ga treba osuditi! Zabavne su tek neke komične scene. U istom kinu davan je tjedan dana kasnije Fox-film »Mi bogataši«, u kojem se obitelj Granger preko noći obogaćuje i želi silom učiti u bolje društvo, no doživi prezir i dolazi do konflikta sa susjednom porodicom Divine. Kći tih susjeda Eleanor zaručena je za mladog pariškoga grofa Pruniera, ali kad je upoznala svog novog mladog veselog susjeda Eddija Grangera, privoli njemu i na sam dan, kada se trebala vjenčati s grofom, pobjegne s njim. No i grof se brzo snašao te se zaručio s Eddijevom sestrom Pearlom. Film ima smiješnih prizora, ali je inače plitak i k tome dobrim dijelom nijem. — U Edison Palace kinu davana je 8. ožujka premijera filma »Onilija«, u kojem Harry Piel igra dvostruku ulogu: ulogu mladoga kneza i razbojnika Morena, koji je knezu navlas sličan. Radi te sličnosti dolazi knez u neugodne situacije, a Moreno se opet prikazuje kao knez te orobi kneževu zaručnicu i dade se parobrodom njena oca u bijeg. Knez pođe u potjeru za njim na hidroplanu. Potjera se nastavlja na motociklu i autu te se svršava uhapšenjem Morenovim i zarukama kneževim. Vrlo napet film, ta je napetost tjerana u nekim prizorima do pretjeranosti.

K U Ć N I K I N O

»Gusari« (Seeräuber), šaljiv film s Haroldom Loydom, dug 100 m. Harold Loyd se sa svojim tajnikom Bositranom vozi na brodu na kojem svi putnici trpe od morske bolesti. Najedamput navale morski gusari na parobrod te u borbi s njima padne Harold Loyd u more. Bositran mu baca obruč za spasavanje, uz koji je bio vezan pas. Pas pliva sve dalje od Harolda Loyda. I Bositran skače u more. Dotle se broda domogne četa gusarica amazonki, koje svladaju gusare i zatvore ih u nutrinu broda. Jedna lijepa časnica te čete spasava Harolda Loyda i Bositrana na čamcu za spasavanje i dovodi ih na brod. Razvijaju se razni komični prizori, od kojih su najsmješniji oni, gdje Harold Loyd poslužuje u kuhinji. Kada komandantkinja Harolda Loyda hoće da dade baciti u more, pušta ona lijepa časnica gusare iz nutrine broda. Oni provale i potisnu žensku četu. Ali njih opet svlada Harold Loyd jednim jedinim veslom. Film je vrlo šaljiv i zgodan, ali svejedno nije za župska i školska kina. Tekst njemački. (Br. S 684.)

Zakon divljega Zapada, film iz divljih zapadno-američkih krajeva, dug 200 metara. Bogata Mady Lorris ide sa svojim ujakom Fredom, tetom Martom i zaručnikom Williamom Buckom na svoju farmu. Ona se svidi upravitelju farme mladom Rexu Andersonu, koji i njoj nije antipatičan. Njezin joj se zaručnik William iznevjeri zagledavši se u Lauru, koja je živjela u susjedstvu farme. Razvija se zaplet, pogotovu kada i neki opaki radnici na farmi u sporazumu s Williamom hoće da se riješe Andersona. Odlučuje revolver kao glavni zakon divljega Zapada. Protiv tog okrutnog zakona buni se plemenita duša lijepe Mady. A kada i na nju napadne jedan divlji napadač te kada i ona samo revolverom smogne da se obrani, pada u nesvijest. Sve se svršava s tim, da William mora uzeti Lauru, koju je kanio prevariti, a Mady uzima Andersona. Film je vrlo napet, ima i lijepih dijelova, ali nije za župska i školska kina. (Br. S 680.)

SVEGA POMALO

Čovjek s tri bubrega. Jedan se 19-godišnji momak u Moskvi tužio, da ga jako boli trbuh. Pošao je do poznatoga liječnika Parinova, i ovaj je rekao, da je potrebna operacija. Kod operacije se ustanovilo, da momak imade tri bubrega. Liječnik je treći bubreg odstranio, a mladić se nakon ove zaista teške operacije osjeća zdraviji no prije i sposoban je za svaki rad.

Koliko su plaćeni poznati umjetnici. Pokojni je Caruso pred kraj svoga života dobivao za jedno veče oko 10.000 franaka ili maraka. Ta svota kolikogod je u ono vrijeme bila velika, toliko je prema honorarima današnjih slavnih pjevača i ostalih umjetnika prilično malena.

Poznati bečki komorni i operni pjevač Richard Tauber, koji je i kod nas poznat iz tonfilmova, dobiva za jedno veče preko 85.000 dinara. Pjevači Mihael Bronen i naš zemljak Tino Patiera dobivaju po večeri oko 16 do 20 tisuća dinara. Marija Jeritza, članica bečke državne opere, dobivala je za vrijeme svoga gostovanja u Americi 11.000 dinara po predstavi. Toliko isto dobivaju poznati glumci Emil Jannings, Werner Kraus i Albert Basermann. Varijetetski glumci također dobivaju velike honorare. Otto Reiter dobivao je prije rata mjesečno preko pola milijuna dinara, te je bio najbolje plaćeni svjetski varijetetski artista. Poznati tonfilmski glumac Al Jolson (Sonny Boy) dobiva za veče oko 80.000 dinara. Filmski glumci Harold Loyd i Buster Keaton dobivaju za jedan film 11 milijuna dinara. Tom Mix, koji je prešao k cirkusu, dobiva dnevno preko pô milijuna dinara. Al Jolson dobiva za tonfilm, koji se sada završava, 24 milijuna dinara. Henny Porten dobiva za jedan film pet i pô milijuna dinara.

Jakote. Petar, car ruski, sklopio je godine 1698. savez s Fridrikom IV., kraljem danskim i Augustom II. saskim izbornikom i kraljem poljskim, protiv mladoga Karla XII., kralja švedskoga. Radi boljega upoznavanja i učvršćenja prijateljstva sastao se Petar s Augustom u Ravi Ruskoj. Kad su zajedno večerali i napili se vina izobila, jer su obojica dobro znali piti, August uzme srebrnu zdjelu pred sobom i savije je kao list papira. Car, da ne bi zaostao za kraljem, dohvati ispred sebe drugu zdjelu i zgnječi je u ruci kao maramicu. Nato August sfrče treći komad srebrnine, a Petar zgužva četvrti i reče: »Gospodine brate! Mi ovdje kvarimo od objesti dobro, lijepo srebro, a trebali bismo se radije starati, kako bi nam pošlo za rukom švedsko gvožđe polomiti.«

Velikodušnost. Neki španjolski plemić posvadi se s g. de Tréville, zapovjednikom mušketira, i pobi se s njime. Časnik ga na mejdanu razoruža i oprosti mu život. — »Iz kojega ste kraja?« upita ga Španjolac. — »Iz Béarna.« — »Onda se ne čudim, što ste tako velikodušni,« odgovori hidalgo, »kad ste sa španjolske granice.«

Odvažnost. Na zanimanje prijatelja car Nikolaj Prvi oprosti Puškina progonstva u Mihajlovsku. Čim je došao u Moskvu, dovedu pjesnika pred cara. »Da si bio u Petrogradu 17. prosinca 1825., bi li i ti bio u pobuni?« »Ne bih falio, Veličanstvo; svi su moji drugovi bili tamo, pa bih i ja morao učestvovati«, odgovori slobodno pjesnik.

Smrt glasovitoga istraživača mravi. Pred više dana umro je glasoviti biolog, isusovac Erich Wasmann jedan od svjetskih auktoriteta na polju prirodnih znanosti i jedan od najvećih učenjaka katoličke crkve. Izdahnuo je u zavodu sv. Ignacija u Valkenburgu u Holandiji dne 28. februara uveče u 72 godini života. Bio je rodom Tiroiac i to iz Bergena kod Merana. Još u 16. godini stupa u isusovački red god. (1875.). Bio je na glasu kao učen prirodoslovac, što mu je bilo glavno zanimanje kroz čitav život. Osobito je proučavao život mravi i o tom je napisao preko 300 znanstvenih radova. Veliku pažnju je pobudila njegova knjiga »Duševni život mravi i ostalih životinja višega stupnja«.

KNJIŽEVNOST

Neobičan uspjeh jednoga romana. Prije godinu dana izašao je u Knjižnici Dobrih Romana krasan seljački roman »Za kravicu«, kojega je češki napisao J. Š. Baar, jedan od najčitanijih modernih čeških pisaca, a na hrvatski ga je preveo dr. Josip Andrić. Već u Čehoslovačkoj je taj roman uvršten među obligatno školsko štivo, jer se odlikuje doista klasičnošću živih opisa i radnje. Zanimljivo je, da je taj roman i na hrvatskom jeziku doživio već četiri izdanja u ovo kratko vrijeme. Osim izdanja Knjižnice Dobrih Romana izdalo ga je i istarsko Mohorovo Društvo među ovogodišnjim svojim izdanjima, zatim je taj isti prijevod izlazio i kao podlistak u zagrebačkim »Seljačkim Novinama«, a sada izlazi kao podlistak u gradišćanskim »Hrvatskim Novinama«, gdje je originalni hrvatski prijevod prenesen u narječje gradišćanskih Hrvata. Sve to dokazuje, da je ovaj roman naišao na neobično zanimanje, pa na nj ponovno upozorujemo i naše čitatelje. Stoji 15 dinara, a dobiva se kod Knjižnice Dobrih Romana u Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 21.

»Hrvatska Prosvjeta«, književni mjesečnik, br. 3. godina XVIII., uređuje dr. Ljubomir Marković. Ovaj najnoviji broj donosi tri lijepe pripovijesti: Pjesnik Stanko (napisala Štefa Jurkić), Dvije golubice (od Nedjeljka Subotića) i Otac (od Jagode Truhelke). Valtazar Vijolić iznosi pjesmu »Vrelo Providnosti«, Ivo Kozarčanin »Pjesma splavara u jesen«, Branko Storov »Obilje Mladoga ljeta«. Rimarić-Volinski nastavlja svoj esej o trojici sovjetskih književnika: Babel, Katajev, Gladkov. U pregledu Pavao Butorac govori o Stojanovićevoj »Pietà« na Prčanju, I. Kozarčanin o najnovijem romanu dra Velimira Deželića: »Feminist«, dr Božidar Širola iznosi svoje opaske na libreto opere »Citara i bubanj«, Vitomir Sušilović piše o novom književnom pokretu u Francuskoj, a Krsto Stošić o narodnom preporoditelju i književniku Josipu Mrkici.

KAKO JE DOBRIJAN PRIŠIO DUGME

Izgubio dugme
uprav malo prije
i vrijedni ga čika
eno već sad šije.

Sa sličnim zanatom
nije se bavio,
pa s dugmetom skupa
i rukav sašio.

Al' je dobri čika
dosjetljiv i lukav,
pa sad eno striže
sašiveni rukav.

A zatim se čudi
njegva mudra glava:
kako je to ostô
kratkoga rukava!?

ŠALE

Nesporazumak. »Vjerujete li u nasljedivanje?«

»Naravno. Po tomu i imam novaca.«

Na raskršću. Jedan bračni par sjedi u autu i vozi se ulicom. Na uglu nagne se muž na lijevo, a žena na desno. Prometni ih stražar ne znajući njihov smjer upita: »Što zapravo hoćete, Rastavu?«

Ideja. »Zašto si jednu stranu auta crveno lakirao, a drugu zeleno?«

»Ti to ne razumiješ, ali to je izvrsna ideja. Ako dođe do kakve nezgode, vidjet ćeš, kako će svi svjedoci padati u protuslovlja.«

Dobar liječnik. »Na koji način doživljujete toliku starost,« upita netko 90-godišnjega liječnika?

»Ja sam živio,« odvrati liječnik, »od novca, što zaslužih pisanjem recepata, ali sam nijesam ni jednoga upotrebio.«

Svestrano obziran. Neki podčinovnik doveo je dvorskom savjetniku svoju ženu i kćer i rekao: »Čast mi je pretstaviti ženu i kćer,« te dodao: »Mlada je kći.«

U dućanu. »Dobar dan! Molim jedan ovratnik za svog oca.«

»Dobro Da li moguće ovakav, kakav ja imam?«

»Ne, malo zamazaniji.«

Razlog. »Zašto sviraš na klaviru u rukavicama, s krznom postavljenim?«

»Da mi se dijete ne probudi.«

Krivo shvatio. »No, kako je? Kako posao, zlo, loš položaj, a,«

»No, baš tako loš nije. Imam izgled na jedan velik i dobar posao.«

»Tako???«

»Iz svoje nove kancelarije imam pogled na jednu veliku trgovačku kuću.«

Škrtica. Škrtica sjedi kod tanjura puna trešanja i uživa ih s povećalom u ruci. Netko nadođe i upita: »Čemu kod toga uživanja treba povećalo?

— »Ja sam kupio sitne trešnje i sad ih gledam kroz povećalo, da mi se barem pričine krupnima.«

Milo za drago. Neka gospođa prolazila je sa služavkom pokraj Arlotta, poznatoga šalivdžije, koji je s nekoliko prijatelja sjedio na ulici. »O, kako je krasna ta gospođa, reče Arlotto tako glasno, da ga je ona čula.« U misli, da joj se ruga, obrati se ona i kaza žučljivo:

»Isto ne bih ja mogla o vama reći!« »Vjerujem«, odvrati Arlotto, jer nijeste kadra tako lagati kao ja.«

MODA

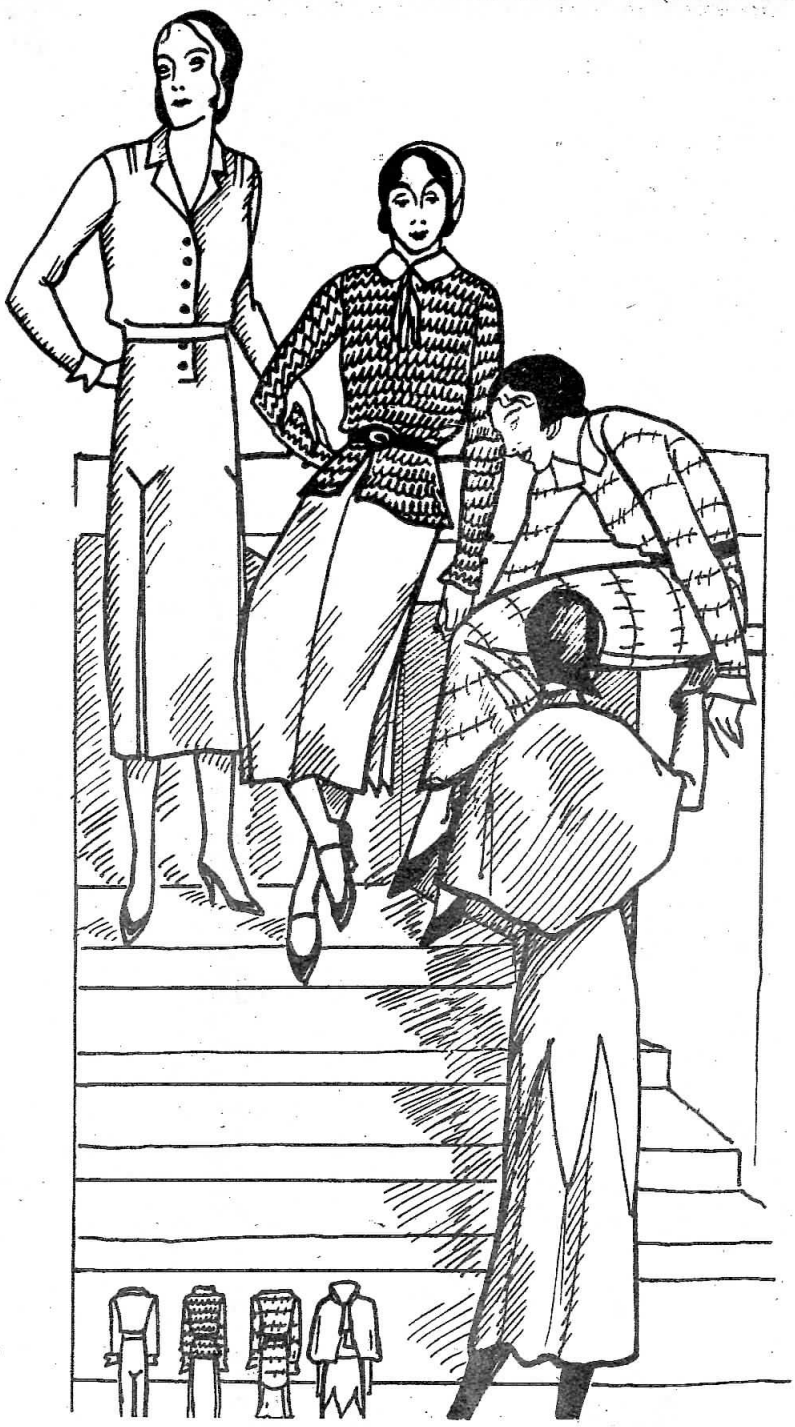

HALJINE ZA MLADE DAME. MATERIJAL: DERZEJ, VUNENI ŽORŽET, LAKI TWED I SVILA.

NAJBOLJE TAMBURE

Farkaševog i sremskog sistema pravi i uz jamstvo razašilje stara i poznata tvornica tambura

STJ. M. GILG

SISAK BROJ 280

Cjenik tambura šaljem svakom na zahtjev badava.

Ako želite razveseliti djeda i baku kupite im molitvenik „Vrata nebeska“ sa lijepim velikim crnim slovima. — **Mjesec ožujak je mjesec sv. Josipa,** hranitelja Isusova i zaručnika Majke Božje. Radi toga nemojte propustiti, a da još prije ožujka kupite molitvenik „Idite k Josipu“. Cijene za oba molitvenika su: Crni platneni uvez D. 20.—, isti uvez sa zlatorezom D. 30·—, kožnati uvez sa zlatorezom D. 60·—. — Oba ova molitvenika, kao i svi ostali dobri molitvenici i dobre knjige dobiju se kod: **KNJIŽARE NARODNE PROSVJETE Zagreb, Kaptol broj 29.**

ZADRUŽNA PUČKA ŠTEDIONICA

k. z. u ZAGREBU

TRG KRALJA TOMISLAVA 21.

prima uloške i daje zajmove uz najpovoljnije uvjete

Ovdje odreži!

Odgonetački kupon 12. broja „Obitelji“ 1931.

»OBITELJ«, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21.

P n
Zimmermann Milivoj
učit.pripr.
Sav.ban. ČAKOVEC

ŠAH

Problem br. 14. (10)

R. Borgstrom
(Tidskrift 1909)

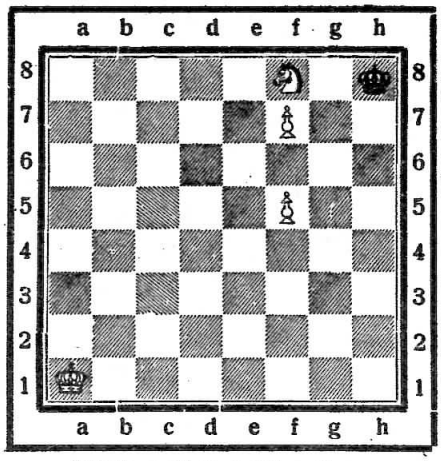

Bijeli matira u tri poteza.

Problem br. 15. (11)

F. Soma — Palermo
(Italia Scacchistica 1929)

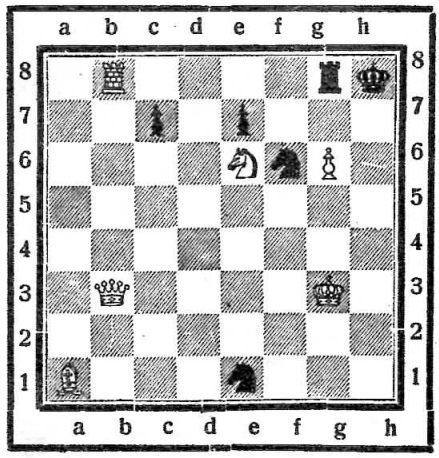

Bijeli matira u dva poteza.

ZAGONETKE

1. Križaljka

Sastavio *D. A. Maltarić*, Sarajevo

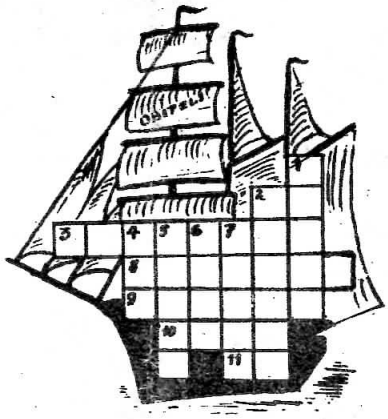

Okomito: 1. Čovjek, koji muca. 2. Muško ime. 4. Mjesto u Istri. 5. Kozmetičko sredstvo. 6. Veznik. 7. Planet (bez trećeg slova).

Vodoravno: 2. Zamjenica (padež!) 3. Stanovnik jedne afričke države. 8. Zapovjednik na brodu. 9. Mjesto u Jugoslaviji. 10. Zabiti (oblik!) 11. Prijedlog.

2. Šarada

Sastavio *V. Cvrlje*, Šibenik

1. U Aziji ta rijeka teče,
Ko bi znao, da joj ime reče?

2. Sada jedan veznik mali,
Vi ga znali il' ne znali.

3. Opet jedan veznik, znaj,
Tome gore nadodaj!

4. Slovo jedno još bi rad,
Ali koje, misli sad.

5. Sada skupa to sve slaži,
Pa mi lista ime kaži!

3. Ispunjalka

Sastavio *M. A. Kancelarić*, Krk

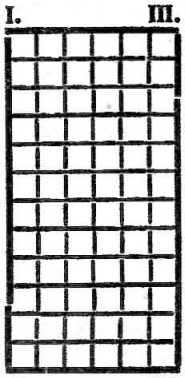

Kemički elemenat.
Žensko ime.
Dio oružja.
Pridjev m. imena.
Žensko ime.
Oblik glagola (obr.)
Istok (tuđ.)
Državica.
Drug.
Pridjev (s. r.)
Povj. grad.
Stari novac.

I.—II. i III.—IV. lijepa rečenica

Odgonetke treba poslati do 5. travnja. Svi odgonetači ovoga četvrtgodišta dolaze u natječaj za nagrade, koje će se žrijebom razdijeliti

Odgonetke zagonetaka iz 4. broja »Obitelji«.

1. Križaljka. Vodoravno: 3. Koloraturan. 11. Puritanac. 12. Oni. 13. Ita. 14. Matematik, 17. Reči Kazimir. 18. Ne. 19. Oni. 20. I(vo) T(ijardović). 21. Nakon. 23. Jaram. 25. Nomad. 27. Imati. — Okomito: 1. Boriti. 2. Buniti. 4. Opomena. 5. Lunaček. 6. Ri. 7. Ataman. 8. Ta. 9. Ratimir. 10. Aca hita. 15. Ekonom. 16. Azijat. 22. Oni. 24. Adi. 26. Ma.

2. Magični kvadrat. Selo, edip, lira, opet.

Vrhunac savršenosti!

Veliki kao i mali novi modeli 1931.

Triumph

pisaći strojevi.

Samoprodaja:

Pavao Patrčević, Zagreb.

Petrinjska ulica 35. Telefon 56-78.

PATHÈ BABY

najbolji i najjeftiniji kino-projekcioni aparat. — Potreban je svakoj školi, svakom župniku, svakom društvu i svakom domu. — Na skladištu hiljade raznih filmova, koji se posuđuju uz najpovoljniju najamninu. — Aparat je isto upotrebljiv za mjesta, gdje nema električne struje sa specialnim dinamom. — Obavijesti kao i katalog besplatno kod

„Kinofot" Zagreb
Gundulićeva ulica 7.

Telegram „KINOFOT"
Telefon 75-63